

**PASSENDE BEOORDELING N34 WITTE PAAL -
DRENTSE GRENS
DEELPLAN B**

PROVINCIE OVERIJSEL

21 augustus 2015
078467722:B - Definitief
B03203.000003.0600

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel van het rapport.....	3
1.3	Leeswijzer.....	3
2	Omschrijving van het voornemen	5
2.1	Plan/Project.....	5
2.2	Ligging Natura 2000-gebieden.....	5
2.3	Uitgangspunten voor toetsing.....	6
3	Beoordelingskader	7
4	Afbakening van effecten	9
4.1	Inleiding.....	9
4.2	Mogelijke effecten.....	9
4.2.1	Versnippering van leefgebied.....	9
4.2.2	Lichthinder.....	10
4.2.3	Geluidshinder.....	10
4.2.4	Depositie van stikstof.....	10
4.3	Reikwijdte van effecten.....	11
5	Aanwezigheid relevante natuurwaarden in studiegebied	13
5.1	Inleiding.....	13
5.2	Habitatrichtlijn.....	13
5.2.1	Habitattypen.....	13
5.2.2	Habitatrichtlijnsoorten.....	14
6	Effectbeschrijving	15
6.1	Inleiding.....	15
6.2	Veranderende stikstofdepositie.....	15
6.3	Beoordeling van de verandering.....	17
6.4	Cumulatie van effecten.....	17
7	Mitigerende maatregelen	19
7.1	Brongerichte maatregelen.....	19
7.2	Effectgerichte maatregelen.....	20
8	Conclusie	37
9	Bronnen	39
Bijlage 1	Wettelijk kader	41
Bijlage 2	Instandhoudings-doelstellingen Vecht- en Beneden-Reggegebied	45

Bijlage 3	Habitattypenkaart Vecht- en Beneden-Reggegebied.....	47
Bijlage 4	Uitgangspunten berekeningen stikstofdepositie	51
Bijlage 5	Kaarten verandering stikstofdepositie	55
Bijlage 6	Kaart verandering stikstof inclusief saldering	57
Bijlage 7	Mogelijke scenario's verandering stikstofdepositie.....	59
Bijlage 8	Overzicht documenten vergunningaanvraag	61
Colofon.....		63

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De N34 tracé Witte Paal-Drentse grens in Overijssel wordt ingericht als regionale stroomweg met ongelijkvloerse kruisingen en aansluitingen en een maximumsnelheid van 100 km/uur. De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt een groot aantal gebieden, de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Voor de aanpassing van de N34 moet het bestemmingsplan worden aangepast, maar daarnaast is het ook een project waar zo nodig een vergunning voor moet worden aangevraagd. Omdat het plan/project een ontwikkeling mogelijk maakt die significant negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Om hier meer duidelijkheid over te verschaffen moeten de effecten van de wegombouw op natuurwaarden in de nabijgelegen natuurgebieden nauwkeurig worden bepaald in een nader onderzoek. Voor de bovengenoemde opwaardering is reeds een Verslechteringstoets uitgevoerd: *Verslechteringstoets N34, Tauw 25 november 2012. Kenmerk R001-4717903BVD-jig-V02-NL*. Vanwege nieuwe verkeerscijfers voor de opwaardering van de N34 en jurisprudentie met betrekking tot de wijze van toetsing van stikstofdepositie vanuit de Natuurbeschermingswet 1998, is een uitbreiding van de bestaande Verslechteringstoets in de vorm van een Passende Beoordeling nodig. Dit rapport is die Passende Beoordeling.

1.2 DOEL VAN HET RAPPORT

Dit rapport vormt een toetsing van een bestemmingsplan en het project aan het wettelijk kader van respectievelijk artikel 19j en artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998. Het rapport vormt een Passende Beoordeling als bedoeld in het beoordelingskader van de Natuurbeschermingswet 1998.

1.3 LEESWIJZER

Dit rapport bestaat uit negen hoofdstukken en acht bijlagen. Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het voornemen. In hoofdstuk 3 is het beoordelingskader gegeven. Hoofdstuk 4 geeft de afbakening van de verwachte effecten. Hoofdstuk 5 geeft de aanwezigheid van kwalificerende natuurwaarden waarna de effectbeschrijving en -beoordeling plaatsvindt in hoofdstuk 6. De mitigerende maatregelen zijn opgenomen in hoofdstuk 7, waarna de conclusie volgt in hoofdstuk 8. De gebruikte bronnen staan in hoofdstuk 9.

Bijlage 1 geeft het wettelijk kader. Bijlage 2 geeft een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor relevante Natura 2000-gebieden. In bijlage 3 is de habitattypekaart van Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied opgenomen. In bijlage 4 staan de uitgangspunten die gebruikt zijn voor de berekeningen van de stikstofdepositie. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in de tekst, maar ook in bijlage 5. Aanvullend is in bijlage 6 een kaart opgenomen van de stikstofdepositie inclusief te nemen maatregelen. Bijlage 7 is extra beschrijvende informatie over de verschillende scenario's die mogelijk

optreden bij een veranderende stikstofdepositie. In Bijlage 8 is een overzicht gegeven van de documenten die naast deze Passende Beoordeling zijn ingediend ten behoeve van de vergunningaanvraag.

2

Omschrijving van het voornemen

2.1 PLAN/PROJECT

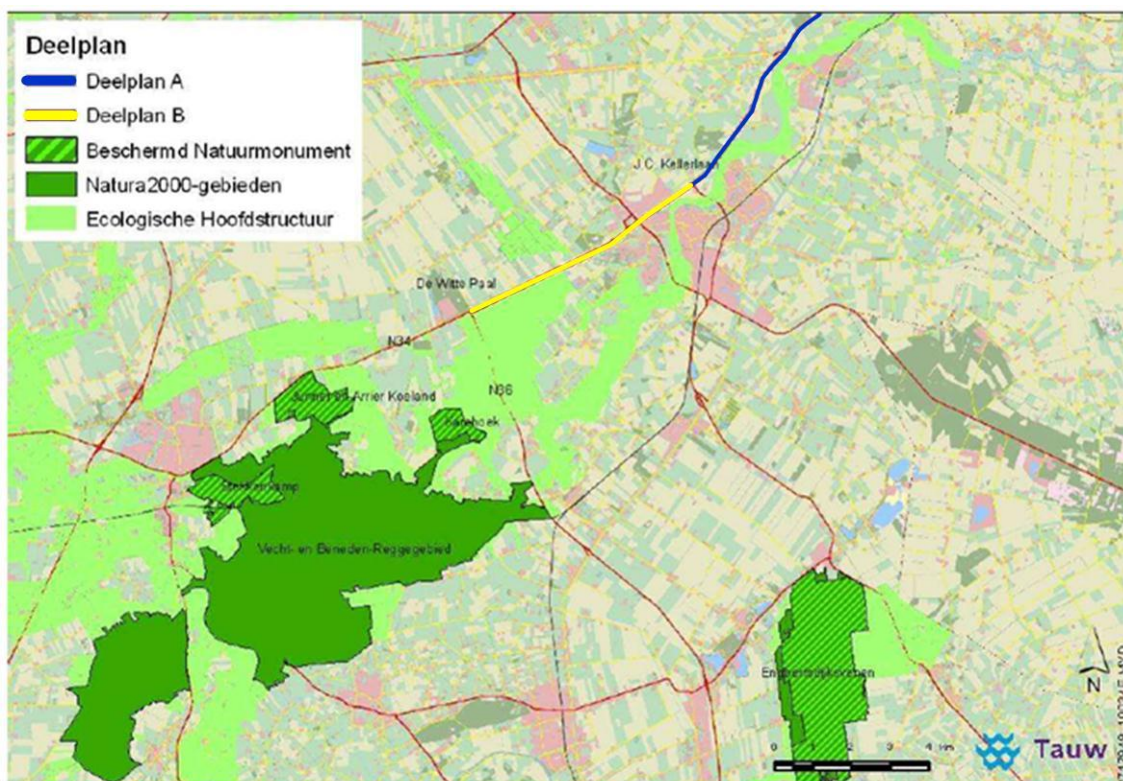
De N34 is een provinciale weg tussen de aansluiting met de N48 ten westen van Ommen en de aansluiting met de A28 tussen Assen en Groningen. De totale N34, met een lengte van 16 kilometer (Witte Paal-Drentse grens), vervult een belangrijke functie voor de ontsluiting van het noordoosten van de provincie Overijssel (Ommen, Hardenberg) en het zuidoosten van Drenthe (Coevorden, Emmen). De N34 wordt voor zowel recreatieve als zakelijke doeleinden gebruikt om vanuit de hierboven genoemde gebieden richting Zwolle (A28) of Emmen (A37) verder te gaan. Gelet op verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid voldoet de N34 in de huidige vorm niet meer. Gedeputeerde Staten van Overijssel willen deze situatie verbeteren door het wegvak Witte Paal-Drentse grens in te richten als een regionale stroomweg (100 km/h autoweg). Het wegvak is opgesplitst in deelplan B, Witte Paal-J.C. Kellerlaan en Deelplan A, vanaf J.C. Kellerlaan-Drentse Grens (zie Afbeelding 1). Voor beide deelplannen wordt een aparte Bestemmingsplanprocedure doorlopen. Deze Passende Beoordeling is opgesteld ten behoeve van Bestemmingsplanprocedure deelplan B, Witte Paal-J.C. Kellerlaan en de aanvraag van de vergunning voor het project deelplan B. De depositieberekeningen in deze Passende Beoordeling zijn gemaakt op basis van het gehele wegvak Witte Paal-Drentse grens. Omdat voor deelplan A, J.C. Kellerlaan-Drentse grens geen wijzigingen in snelheid en verkeersaantrekkende werking aan de orde zijn, heeft dit geen effect voor de conclusies.

Het wegvak N34 Witte Paal – J.C. Kellerlaan wordt ingericht als regionale stroomweg door:

- Wegverbreding. De herinrichting tot regionale stroomweg is wenselijk in verband met de verdere groei van het aantal voertuigen dat gebruik maakt van deze weg.
- Aanleg van ongelijkvloerse kruisingen. Op de N34 gebeuren te veel ongelukken door de aanwezigheid van gelijkvloerse kruisingen, aansluitingen en oversteekplaatsen. Bij de overdracht van de N34 naar de provincie Overijssel heeft Rijkswaterstaat de herinrichting van de weg met ongelijkvloerse kruisingen als harde randvoorwaarde meegegeven.
- Verhoging van de maximale verkeerssnelheid van 80 naar 100 km-weg

2.2 LIGGING NATURA 2000-GEBIEDEN

De om te vormen N34 ligt op enkele kilometers afstand van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' en de voormalige Beschermde Natuurmonumenten 'Karshoek', 'De Stekkenkamp' en 'Junner - & Arriër Koeland'. De voormalige Beschermde Natuurmonumenten liggen geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied, zie Afbeelding 1. Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen ligt op een afstand van ca. 10 kilometer van de om te vormen N34.

Afbeelding 1: Ligging van de N34 en de N36 ten opzichte van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied en inliggende voormalige Beschermd Natuurmonumenten Stekkenkamp, Junner- & Arriër Koeland en Karshoek. Het om te bouwen wegtracé van de N34 is met een dikke lijn aangegeven.

2.3 UITGANGSPUNTEN VOOR TOETSING

Bij de toetsing is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Na de toetsing van Tauw (2011) is het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied definitief aangewezen (Ministerie van EZ, 2013). Hiermee zijn de doelen van de Beschermd Natuurmonumenten waar deze overlappen met het Natura 2000-gebied komen te vervallen: de invloed van de externe werking op de “oude” doelen is niet meer relevant.
- Bij deze Passende Beoordeling is het rapport van Tauw (2011) als uitgangspunt gebruikt. Het rapport is aangepast op basis van de nieuwe verkeerscijfers van februari 2015 (zie Bijlage 4), de veranderingen van het beoordelingskader met betrekking tot stikstof door jurisprudentie en definitieve aanwijzing van het betrokken Natura 2000-gebied.
- De uitgangspunten voor de berekening van de stikstofdepositie staan in Bijlage 4.

3

Beoordelingskader

Het wettelijk kader van deze toets is de Natuurbeschermingswet 1998. Voor een nadere uitleg over het wettelijk kader verwijzen wij naar Bijlage 1. In het kader van artikel 19d en 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 is het noodzakelijk om respectievelijk voorafgaand aan uitvoering van een project of de vaststelling een plan te toetsen en vast te stellen wat het effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden is. Centraal staat de vraag of voor de kwalificerende soorten en habitats (de soorten en habitats waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt, zie Bijlage 2) een effect of zelfs een significant effect op zal treden als gevolg van de wijzigingen aan de weg die door het initiatief mogelijk worden gemaakt. De definities van aantasting en significantie van effecten (zie onderstaande tekstkaders) vormen het uitgangspunt voor het beoordelingskader. De doelen voor de Beschermd Natuurmonumenten zijn vervallen sinds de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied.

In de Natuurbeschermingswet 1998 is geregeld dat een gebied niet tegelijk een Natura 2000-gebied en een Beschermd Natuurmonument kan zijn (art 15a). Dat betekent dat bij definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied de eventuele status als Beschermd Natuurmonument komt te vervallen. Het gebied is dan dus geen Beschermd Natuurmonument meer. De doelen van het voormalig Beschermd Natuurmonument worden als aanvullende doelen aan de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied toegevoegd. Als de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op de "oude" doelen, moeten deze doelen getoetst worden conform art 16 (art. 19ia). Dit artikel kent echter geen externe werking (tenzij expliciet voorgeschreven in het besluit tot aanwijzing) dient bij de beoordeling van effecten op de aanvullende doelen de externe werking buiten beschouwing te worden gelaten.

Aantasting/effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het Structuurschema Groene Ruimte of Vogelrichtlijn/Habitatrichtlijn als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema *et al.* 2000).

Significant effect/aantasting van wezenlijke kenmerken

De volgende tekst is afkomstig uit Steunpunt Natura 2000, 2007: "Een significant negatief effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitatype zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitatypes dan wel in populatieomvang van soorten".

- Bij de behoudsdoelstellingen betekent de definitie dat er geen 'wezenlijke' vermindering van kwaliteit, oppervlakte, populatie of leefgebied mag plaatsvinden, al dan niet na toepassing van mitigerende maatregelen. Echter, niet elke vermindering is significant: Wat in het ene gebied als significant aangeduid wordt, betekent niet per definitie ook in een ander gebied significant: "het verlies van 100 m² habitat kan significant zijn in het geval van een kleine standplaats

van zeldzame orchideeën, maar onbeduidend in het geval van een uitgestrekt steppegebied” (citaat Handleiding ‘Beheer van Natura 2000-gebieden’ van de Europese Commissie).

Tevens staat in sommige aanwijzingsbesluiten een ‘ten gunste van’-omschrijving: enige afname ten gunste van een verbetering van een bepaalde soort of habitat kan geaccepteerd worden. Bij de hersteldoelstellingen betekent de definitie dat de realisatie op termijn van de verbeterings- of uitbreidingsdoelstelling niet in gevaar mag komen.

- Bij toepassing van het begrip dient rekening te worden gehouden met trends en natuurlijke fluctuaties.

De indicatoren voor verstoring en verslechtering worden genoemd in de Leidraad van de Europese Commissie (2000):

Verslechtering van de kwaliteit van een habitat treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op langere termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking met de begintoestand. Verstoring van een soort in een gebied treedt op wanneer uit populatie dynamische gegevens betreffende de soort in dat gebied blijkt dat de soort het gevaar loopt, in vergelijking met de begintoestand, niet langer een levensvatbare component van het natuurlijke habitat te zullen blijven. Zie ook Steunpunt Natura 2000, 2010.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (EG, 2000. Beheer van Natura 2000-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn).

Effecten zijn significant als deze:

1. effecten op een habitattype en/of soort plaatsvinden die in het gebied aanwezig is, maar (nog) niet aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet;
2. effecten op habitattypen en/of soorten plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn en die door de verwachte effecten onder de instandhoudingsdoelstelling komt.

Omdat per soortgroep en per locatie specifieke omstandigheden gelden, is in deze toets geen eenduidig beoordelingskader gehanteerd. Per soortgroep is aan de hand van kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria de mogelijke significantie van effecten beoordeeld.

4

Afbakening van effecten

4.1 INLEIDING

Het tracé van de N34 waar de ingreep zal plaatsvinden, bevindt zich buiten het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Dat neemt niet weg dat er wel als gevolg van externe werking sprake kan zijn van effecten van de wegombouw op het natuurgebied. Uit Tauw, 2011, blijkt dat veel effecten niet optreden, gezien de afstand van het wegtracé tot het Natura 2000-gebied, het gegeven dat er sprake is van een reeds bestaande verkeerssituatie en/of het feit dat een instandhoudingsdoelstelling niet gevoelig is voor de verstoring die optreedt. Om deze reden kan met zekerheid worden gesteld dat de wegombouw geen effect heeft op de doelen van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied voor wat betreft de criteria areaalverlies, verdroging, verstoring door trillingen en verstoring door fysieke aanwezigheid (Tauw, 2011). Effecten met een grotere reikwijdte, te weten versnippering van leefgebied, lichthinder, geluidshinder en depositie van stikstof kunnen – in elk geval theoretisch – wel negatieve effecten veroorzaken en daarom zijn deze factoren in dit onderzoek verder onderzocht. Dit nader onderzoek moet uitwijzen of sprake is van verslechtering van natuurwaarden en in welke mate effecten optreden. Omdat het hier alleen om externe werking gaat, zijn effecten voor de Beschermd Natuurmonumenten niet meer meegenomen. Dit is na de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied niet meer nodig (zie vorige hoofdstuk).

4.2 MOGELIJKE EFFECTEN

In het rapport van Tauw (2011) zijn mogelijke effecten beschreven op omliggende gebieden. Nu zijn de te toetsen doelen veranderd door de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied. Hieronder is beschreven welke consequentie dit heeft voor de effecten waarvan is gesteld dat deze moeten worden meegenomen in de toetsing.

4.2.1 VERSNIPPERING VAN LEEFGEBIED

De ombouw van de N34 leidt tot verbreding van het wegdek, een hogere maximale verkeerssnelheid in deelplan B, Witte Paal-J.C. Kellerlaan en op sommige plaatsen tot een verkeersaantrekkende werking. Deze drie factoren kunnen bijdragen tot verdere versnippering van leefgebieden van soorten die zowel in als buiten het Natura 2000-gebied leven en die de weg meermaals moeten passeren om bij de foerageergebieden of bij de nestlocatie te komen. Voor het Natura 2000-gebied geldt dat alleen vissen en kamsalamander kwalificerende diersoorten zijn. Vissen en amfibieën ondervinden echter geen hinder, omdat de verbreding van de weg niet leidt tot extra doorsnijdingen van watergangen en leefgebieden en geen verdrogend effect teweeg brengt (Tauw, 2011). Effecten als gevolg van versnippering zijn derhalve uitgesloten.

4.2.2 LICHTHINDER

Wanneer lichtbronnen in of vlakbij natuurgebieden staan of voorkomen, kan areaalverlies van leefgebieden van soorten optreden. Lichthinder heeft, in tegenstelling tot geluid, een snel dempend karakter. De lichtintensiteit neemt met een toenemende afstand tot de lichtbron kwadratisch af, waardoor effecten van wegverlichting en passerend verkeer beperkt blijven tot de directe omgeving van de weg. Het gaat voor het Natura 2000-gebied echter alleen om vissen, kamsalamander en kruipend moerasscherm. Deze soorten hier zijn niet gevoelig voor hinder van licht. Dit effect is uitgesloten.

4.2.3 GELUIDSHINDER

Vissen zijn gevoelig voor verstoring van geluid, de kamsalamander en kruipend moerasscherm niet. Bij vissen gaat het dan echter om geluidsbronnen die zich onder het wateroppervlak bevinden en waarvan de geluidsgolven zeer ver kunnen dragen, bijvoorbeeld motoren van schepen en speedboten. Een dergelijke verstoring is hier echter niet aan de orde. Verstoring als gevolg van geluid door het wegverkeer is uitgesloten.

4.2.4 DEPOSITIE VAN STIKSTOF

Uitlaatgassen van voertuigen bevatten onder andere stikstofoxiden (NO_x) en gereduceerd stikstof (NH₃). Deze stoffen kunnen neerslaan (depositie) in het Natura 2000-gebied en vervolgens al dan niet worden opgenomen door planten en dieren.

Effecten van de depositie van stikstofverbindingen komen vooral tot uiting in arme bodems (zand- en veengronden) met weinig kalkbuffers. Juist op extreem voedselarme en/of droge standplaatsen, waar bijvoorbeeld een tekort aan water en/of voedingsstoffen dreigt, hebben specialistische plantensoorten als struikheide, borstelgras en jeneverbes resp. dopheide, zonnedauw en veenpluis zich gevestigd. Behalve dat de bodemzuurgraad in deze schrale bodems als gevolg van stikstofdepositie nog zuurder wordt, komt hier ook het effect van het vermestende effect van stikstofverbindingen snel tot uiting. Bij een extra beschikbaarheid van stikstof worden de traag groeiende specialisten overwoekerd door snelgroeiende en concurrentiekrachtige soorten als pijpenstrootje en andere (cyper)grassen, russen en diverse mossen. Atmosferische depositie van stikstofverbindingen heeft, naast verdroging en areaalverlies, de afgelopen decennia gezorgd voor een sterke achteruitgang van de Nederlandse natuur. Daarom zijn kritische depositiewaarden van stikstofverbindingen bepaald voor kwetsbare vegetaties (Van Dobben *et al*, 2012). De verhoogde concentratie van stikstof in de atmosfeer is afkomstig van verschillende bronnen. Ammoniak en ammonium zijn vooral afkomstig van de (intensieve) veehouderij. Nitraten zijn vooral afkomstig van verkeer en industrie. Hierdoor kunnen de verhoudingen in stikstofdepositie (ammoniak en ammonium versus nitraat) regionaal sterk verschillen.

Tabel 1 geeft de gevoeligheid van de habitattypen weer in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Uit de tabel blijkt dat het merendeel van de habitattypen gevoelig of zeer gevoelig is voor de depositie van stikstof.

Code	Naam habitatype	Gevoeligheid voor de depositie van stikstof	Kritische depositiewaarde (in mol N/(ha×jr))
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	Zeer gevoelig	1071
H2330	Zandverstuivingen	Zeer gevoelig	714
H3160	Zure vennen	Zeer gevoelig	714
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	Zeer gevoelig	1214

Code	Naam habitatype	Gevoeligheid voor de depositie van stikstof	Kritische depositiewaarde (in mol N/(ha×jr))
H4030	Droge heiden	Zeer gevoelig	1071
H5130	Jeneverbesstruwelen	Zeer gevoelig	1071
H6120*	Stroomdalgraslanden	Zeer gevoelig	1286
H6230*	Soortenrijke heischrale graslanden	Zeer gevoelig	714
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	Minder/niet gevoelig	>2400
H7110B*	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	Zeer gevoelig	786
H7120	Herstellend hoogveen	Zeer gevoelig	500
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	Zeer gevoelig	1214
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	Gevoelig	1429
H9120	Beuken-Eikenbossen met hulst	Gevoelig	1429
H9190	Oude eikenbossen	Zeer gevoelig	1071
H91E0C*	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	Gevoelig	1857

Tabel 1: Gevoeligheid van de habitattypen in Vecht- en Beneden-Reggegebied voor de depositie van stikstof

Daarnaast zijn de leefgebieden van bittervoorn, kamsalamander en kruipend moerasscherm gevoelig voor de depositie van stikstof. De leefgebieden van grote modderkruiper, kleine modderkruiper en rivierdonderpad niet (Van den Brand *et al.*, 2012).

De gevolgen van de veranderingen van de stikstofdepositie worden beschreven in de volgende hoofdstukken van dit rapport.

4.3 REIKWIJDTE VAN EFFECTEN

De begrenzing van het studiegebied wordt bepaald door de reikwijdte van effecten. Effecten van versnippering, lichthinder of geluidshinder zijn echter uitgesloten in de vorige paragraaf.

Referentie

De uitgangspunten van berekeningen voor de depositie van stikstof zijn gegeven in Bijlage 4. De referentiesituaties om het effect van de stikstofdepositie voor plannen en projecten verschillen normaal gesproken van elkaar. Voor plannen is de referentie de huidige situatie. Voor projecten geldt dat de referentie ligt op het moment dat beschermde gebieden zijn aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn en/of Beschermd Natuurmonument als deze niet overlapt met een definitief aangewezen Natura 2000-gebied. Bij het beoordelen van initiatieven waarbij stikstofdepositie een rol speelt, is vaak sprake van een bron die een bepaalde vaste depositie veroorzaakt; bijvoorbeeld een intensieve veehouderij. In de nieuwe situatie kan een dergelijk bedrijf een hogere of lagere depositie veroorzaken dan in de huidige situatie en de effectbeoordeling dient dan op basis van deze toe- of afname plaats te vinden. Bij verkeer geldt dit echter niet. In plaats van een bron met een gelijkblijvende emissie, vormt een weg een bron met een emissie die jaarlijks lager wordt. Dit komt doordat het wegverkeer door de jaren heen steeds schoner wordt. Dit heeft te maken met het toepassen van steeds schonere technieken waardoor de stikstofemissies van auto's vermindert. Door de jaren heen worden steeds meer oude auto's vervangen door nieuwe, waardoor het aandeel sterker vervuilende auto's steeds kleiner wordt en het aandeel nieuwe en dus schonere auto's steeds groter. Dit betekent dat er sprake is van een dalende lijn van de bijdrage van het wegverkeer aan de totale stikstofdepositie. In het geval van het toetsen van de effecten van een wegaanpassing hebben we dus niet te maken met een uitgangssituatie waarin de bron een vaste emissie heeft, maar van een bron waarvan de emissie jaar na jaar daalt. Dit betekent dat als een plan of

project in de toekomst wordt vergeleken met een punt eerder in de tijd, dat de kans aanzienlijk is op een afname van de stikstofdepositie. Dit hoeft echter niet het gevolg te zijn van het plan of project, meestal is de afname het gevolg van de autonome ontwikkeling. Besloten is dat plannen en projecten niet zonder meer mogen profiteren van deze positieve scenario's. Daarom is het bij plannen en projecten noodzakelijk voor zowel plannen als projecten om een vergelijking te maken met de autonome ontwikkeling.

Bepalen van de reikwijdte

Voor de beoordeling zijn berekeningen uitgevoerd van de situatie een jaar na openstelling van de weg (2019) en tien jaar na openstelling van de weg (2028). Vervolgens is gekeken of het gebruik na de wegaanpassing leidt tot een verandering van de stikstofdepositie. De provincie Overijssel hanteert het uitgangspunt dat bij een toename van de stikstofdepositie in een overbelaste situatie een vergunning aan de orde is. Bepaald is wat de depositie in de huidige situatie, autonome situatie en plansituatie is van de depositie als gevolg van de hier getoetste activiteit. Vervolgens is gekeken welke relevante veranderingen dit tot gevolg heeft. Overigens wordt niet alleen gekeken naar habitattypen maar naar de leefgebieden van kwalificerende soorten indien deze gevoelig zijn voor de depositie van stikstof.

De reikwijdte van de beoordeling reikt tot die delen waar uit berekeningen blijkt dat in vergelijking met de referentiesituatie sprake is van een toename van de stikstofdepositie. Als in de vorige paragraaf aangegeven is in dit geval de vergelijking met de autonome ontwikkeling bepalend, zie § 6.1.

Uit de depositieberekeningen is gebleken dat effecten van stikstofdepositie maximaal reiken tot in Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Overige Natura-2000 gebieden, als Engbertsdijkvenen, liggen alle buiten de invloedssfeer van stikstofdepositie.

5

Aanwezigheid relevante natuurwaarden in studiegebied

5.1 INLEIDING

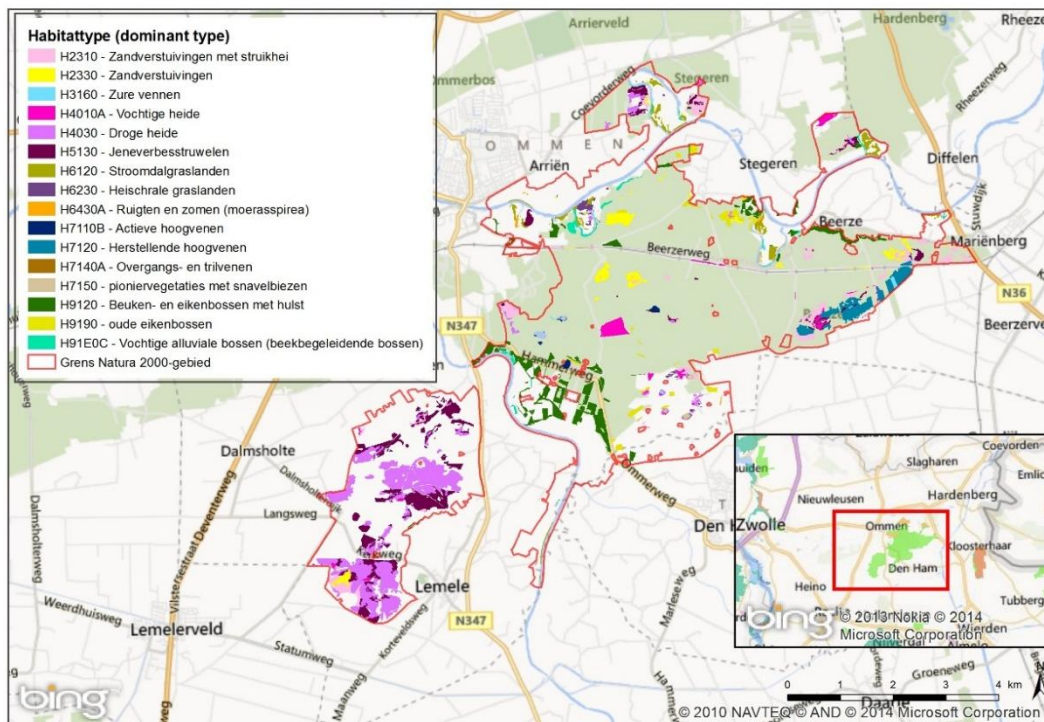
In dit hoofdstuk beschrijven wij de aanwezigheid van de relevante natuurwaarden. Op basis van de verwachte effecten, reikwijdte en de instandhoudingsdoelstellingen is voor de relevante soorten hieronder de aanwezigheid beschreven. Dit gaat dan alleen om stikstofgevoelige natuurwaarden.

5.2 HABITATRICHTLIJN

5.2.1 HABITATTYPEN

Aanwezigheid

De ligging van habitattypen is weergegeven in Afbeelding 2. Een grotere versie van de kaart is opgenomen in Bijlage 3.

Afbeelding 2: Habitattypenkaart van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Gegevens voorkomen habitattypen: Provincie Overijssel, 2014.

Huidige situatie

Uit de grootschalige depositiekaarten van het RIVM blijkt (RIVM, 2014) dat de achtergronddepositie in de huidige situatie in het Natura 2000-gebied ligt tussen de 1379 en 2261 mol N/(ha×jr), gemiddeld 1860 mol N/(ha×jr). Dit betekent dat voor vrijwel alle aanwezige habitattypen in het Natura 2000-gebied mogelijk sprake is van een overbelaste situatie. Wanneer deze achtergronddeposities worden vergeleken met de kritische depositiewaarden uit Tabel 1: Gevoeligheid van de habitattypen in Vecht- en Beneden-Reggegebied voor de depositie van stikstof, dan is te zien dat de kritische depositiewaarden overschreden worden. Dit betekent dat er sprake is van een voor stikstof overbelaste situatie.

5.2.2 HABITATRICHTLIJNSOORTEN

H1134 Bittervoorn

Waarnemingen zijn bekend van de Karshoek, de Bevert en/of Hammerwetering bij de uitmonding in het Reggegebied. Aangenomen wordt echter dat de soort verspreid in het hele gebied voorkomt in plantenrijke oevers van Vecht- en Beneden-Reggegebied en watergangen en sloten met een gevarieerde plantengroei. Verwacht wordt dat de soort zal profiteren van de maatregelen die getroffen worden met betrekking tot de Kaderrichtlijn Water (KRW).

H1166 Kamsalamander

De huidige populatie is zeer klein, de soort komt lokaal voor in de omgeving van kasteel Eerde en in de Eerder Hooilanden langs het Beneden-Reggegebied. Langs de Vecht komt de soort niet voor. De populatie is de afgelopen jaren kleiner geworden.

H1614 Kruipend moerasscherm

Na een natuurontwikkelingsproject heeft deze soort zich gevestigd in het Natura 2000-gebied (Ministerie van EZ, 2013). Bronnen waarin de exacte locatie is beschreven, zijn niet te achterhalen, maar de groeiplaats bevindt zich binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

6

Effectbeschrijving

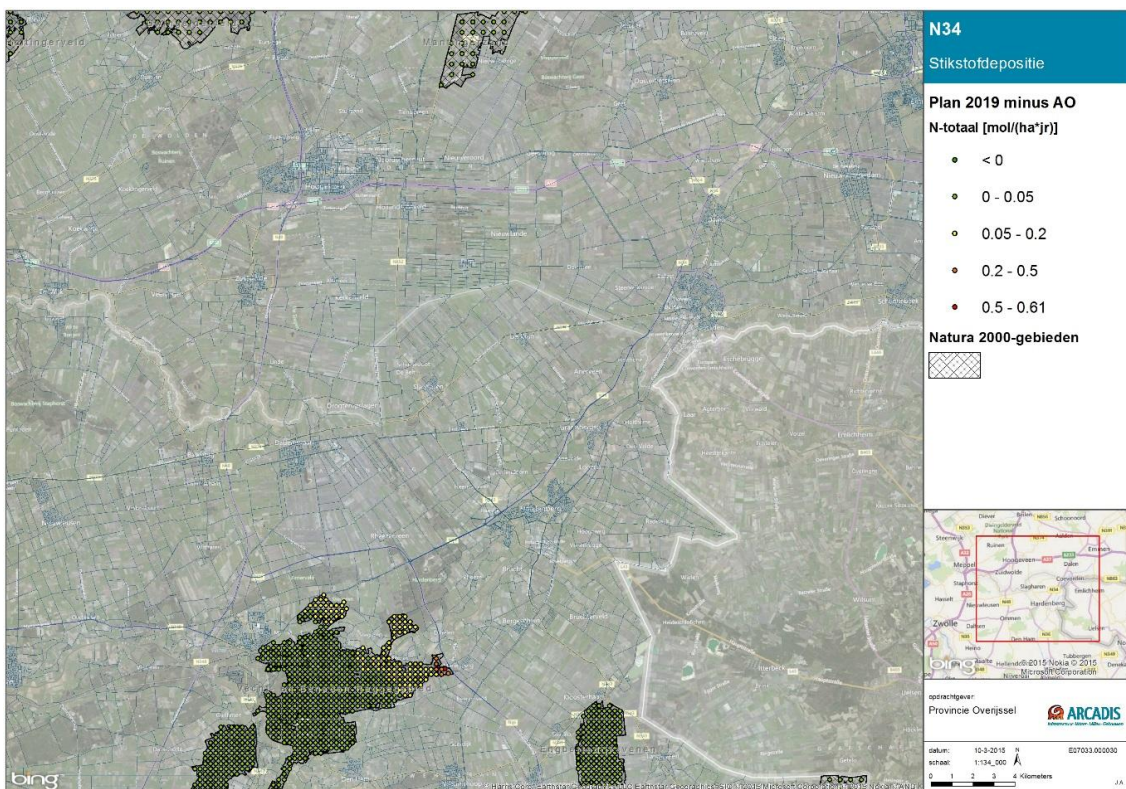
6.1 INLEIDING

Hieronder is een effectbeoordeling gemaakt voor de relevante soort(groep)en (kwalificerend en aanwezig binnen de invloedzone van de werkzaamheden). Hierbij gaat het alleen maar om de effecten van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuurwaarden. Andere effecten zijn uitgesloten.

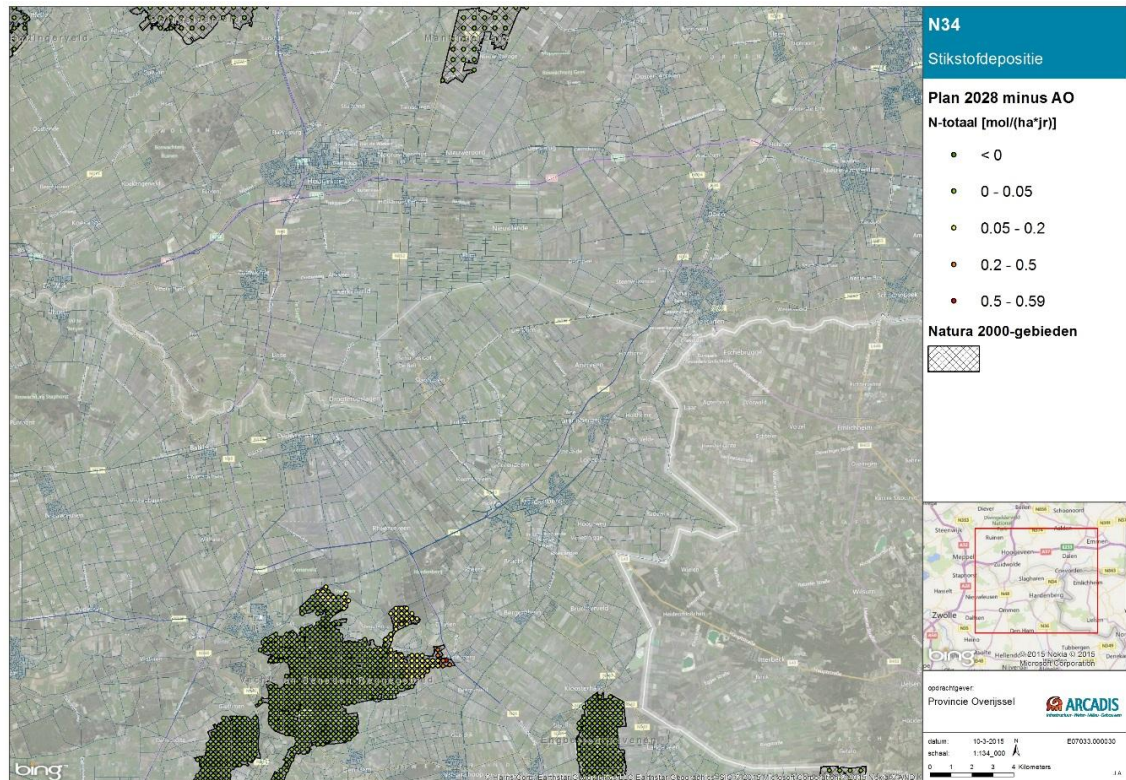
In § 4.3 is beschreven dat zowel voor het plan als het project een vergelijking wordt gemaakt met de autonome ontwikkeling. De vergelijking met de autonome ontwikkeling kan echter leiden tot een “verminderde afname”. Als gevolg van een wegaanpassing kan het aantal verkeersbewegingen toenemen als gevolg van een verkeersaantrekkende werking omdat de nieuwe route aantrekkelijker is dan een oude route. Echter het effect hiervan (toename emissie) is meestal kleiner dan het effect van het schoner worden van de automotoren. Dat betekent dat de stikstofdepositie in de plansituatie nog steeds lager zal zijn dan in de huidige situatie, maar wel hoger dan in de autonome ontwikkeling het geval zou zijn geweest. Om die reden spreken we in dat geval van een verminderde afname en niet van een toename van stikstofdepositie (zie voor een meer uitgebreide uitleg over scenario's bij verandering van de stikstofdepositie Bijlage 6). Dit om duidelijk te maken dat er geen sprake is van een feitelijke toename van de stikstofdepositie. Uit de uitspraak van de Raad van State voor de Buitenring Parkstad Limburg (201011757/1/R1 en 201012728/1/R2) blijkt dat het van belang is om te kijken of het behalen van de verbeterdoelstellingen wordt vertraagd of onmogelijk gemaakt als gevolg van een verminderde afname.

6.2 VERANDERENDE STIKSTOFDEPOSITIE

Uit de berekeningen (zie Bijlage 4 voor de uitgangspunten) blijkt dat in vergelijking met de huidige situatie sprake is van een afname van de stikstofdepositie als gevolg van het initiatief. Maar als beschreven in de vorige paraaf en § 4.3 is dit niet relevant. De vraag is wat het gevolg van de omvorming van de N34 is in vergelijking met de autonome ontwikkeling. Afbeelding 3 en Afbeelding 4 (grotere versies zijn opgenomen in Bijlage 5) geven het verschil van de stikstofdepositie tussen het plan en de autonome situatie. Dit is in feite het relevante verschil voor de toetsing. Uit de kaarten blijkt dat de afname als gevolg van de autonome ontwikkeling groter is dan de bijdrage van het plan. Er is dus sprake van een verminderde afname als beschreven in § 6.1 (zie ook Bijlage 7), omdat in vergelijking met de huidige situatie sprake is van een daling, maar in vergelijking met de autonome ontwikkeling is sprake van een stijging. Afbeelding 4 laat zien dat de verminderde afname wel minder wordt: in 2019 is het effect groter dan in 2028.

Afbeelding 3: Verminderde afname (dus het verschil tussen de plansituatie en autonome situatie) van de stikstofdepositie in 2019 in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied.

Afbeelding 4: Verminderde afname (dus het verschil tussen de plansituatie en autonome situatie) van de stikstofdepositie in 2028 in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied.

Er is bij de modellering worst case van uitgegaan dat één jaar na openstelling, in 2019, het volledige effect van de verkeersaantrekkende werking al merkbaar is. Vanaf dat moment treedt het effect van de verminderde afname op.

6.3 BEOORDELING VAN DE VERANDERING

In de vorige paragraaf is aangegeven dat het plan leidt tot een verminderde afname van maximaal 0,59 mol N/(ha×jr) in een overbelaste situatie. Hoewel het hier niet gaat om een toename, verbetert de situatie ook niet. De verminderde afname is een verslechtering ten opzichte van de autonome situatie. In dit geval is gekozen voor het nemen van mitigerende maatregelen om te zorgen dat verslechtering door toedoen van het plan niet aan de orde is.

6.4 CUMULATIE VAN EFFECTEN

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is het bij effecten noodzakelijk om cumulatie van effecten inzichtelijk te maken. Voor stikstof is het dus relevant dat dit gebeurt. Door Overijssel worden geen vergunningen verleend die leiden tot een toename van stikstof. Tot voor kort zijn wel vergunningen verleend (of is vermeld dat geen vergunning nodig was) bij een totale depositie < 0,05 mol op de grens van het gebied. De uitspraak van 8 april 2015 (201402208/1/R2) maakte dat deze ondergrens niet meer gehanteerd kan worden. In de jaarlijks berekende achtergrondwaarden van de depositie zijn de al verleende vergunningen meegenomen. Dit betekent dat alleen ontheffingen van de periode die nog niet in de achtergrondberekeningen zit relevant zijn voor de stikstofdepositie daar waar als gevolg van het project de stikstofdepositie toeneemt. Maar als beschreven in de vorige paragraaf worden mitigerende maatregelen (nader uitgewerkt in hoofdstuk 7) getroffen die zorgen dat de stikstofdepositie als gevolg van de omvorming van N34 niet toeneemt. Dit betekent dat er van het project dat hier getoetst is geen effect meer is voorzien. In dat geval is er geen sprake meer van cumulatie van effecten.

7

Mitigerende maatregelen

7.1 BRONGERICHTE MAATREGELEN

Eisen voor vergunningverlening

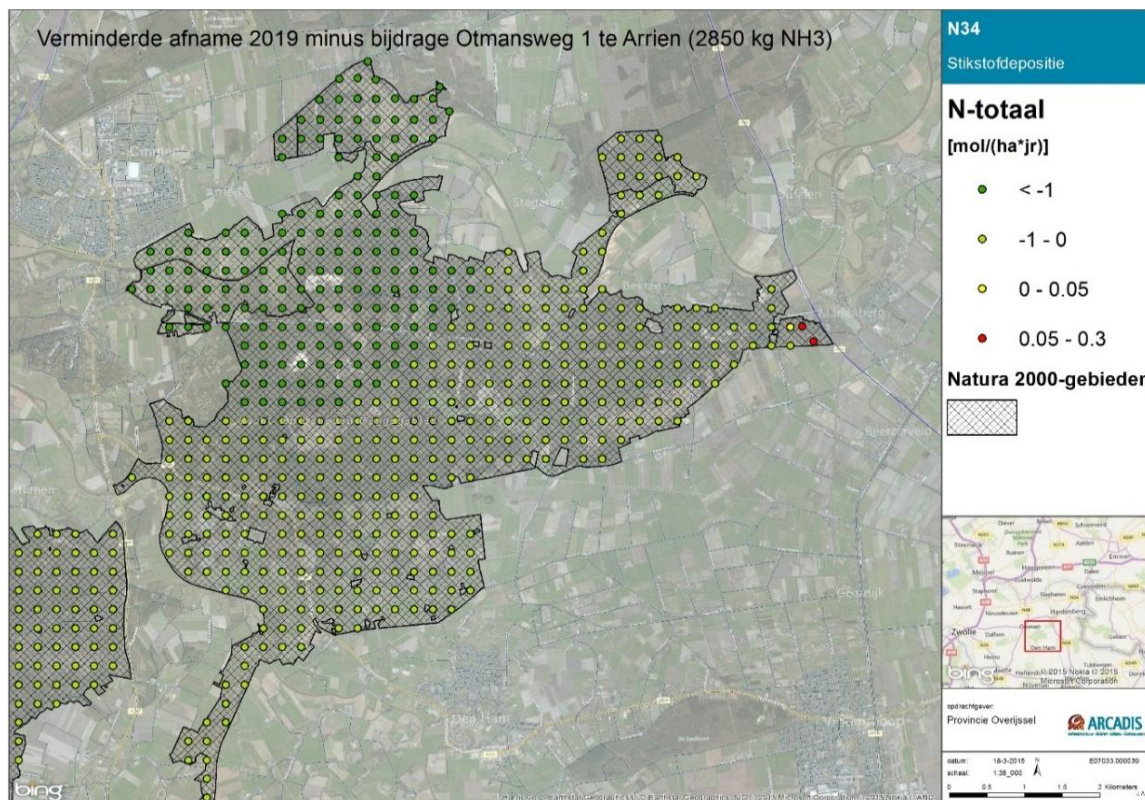
Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die effecten verzachten. In dit geval is in overleg met bevoegd gezag Natuurbeschermingswet van de provincie Overijssel gekozen voor saldering en het nemen van effectgerichte maatregelen ten behoeve van de vergunning.

Te nemen maatregelen

Saldering is mogelijk door het opkopen van de stikstofrechten bestaande uit 2850 kg ammoniak van het agrarisch bedrijf aan de Otmansweg 1 te Arriën. In de volgende paragraaf is weergegeven welk effect deze mitigerende maatregel heeft. De ammoniakrechten zijn inmiddels opgekocht. De ondertekende koopovereenkomst inclusief bijlagen zijn bij de vergunningsaanvraag gevoegd.

Effecten van de te nemen maatregel

Afbeelding 5 laat de verandering van de stikstofdepositie in 2019 zien als saldering als de mitigerende maatregelen worden toegepast. Te zien is dat de stikstofdepositie afneemt als gevolg van de maatregel. Dit betekent dat de situatie verbetert, niet alleen ten opzichte van de huidige situatie, maar ook de autonome situatie. Aan de oostkant van het gebied is echter nog steeds sprake van een stikstofdepositie die hoger is dan in de autonome ontwikkeling.

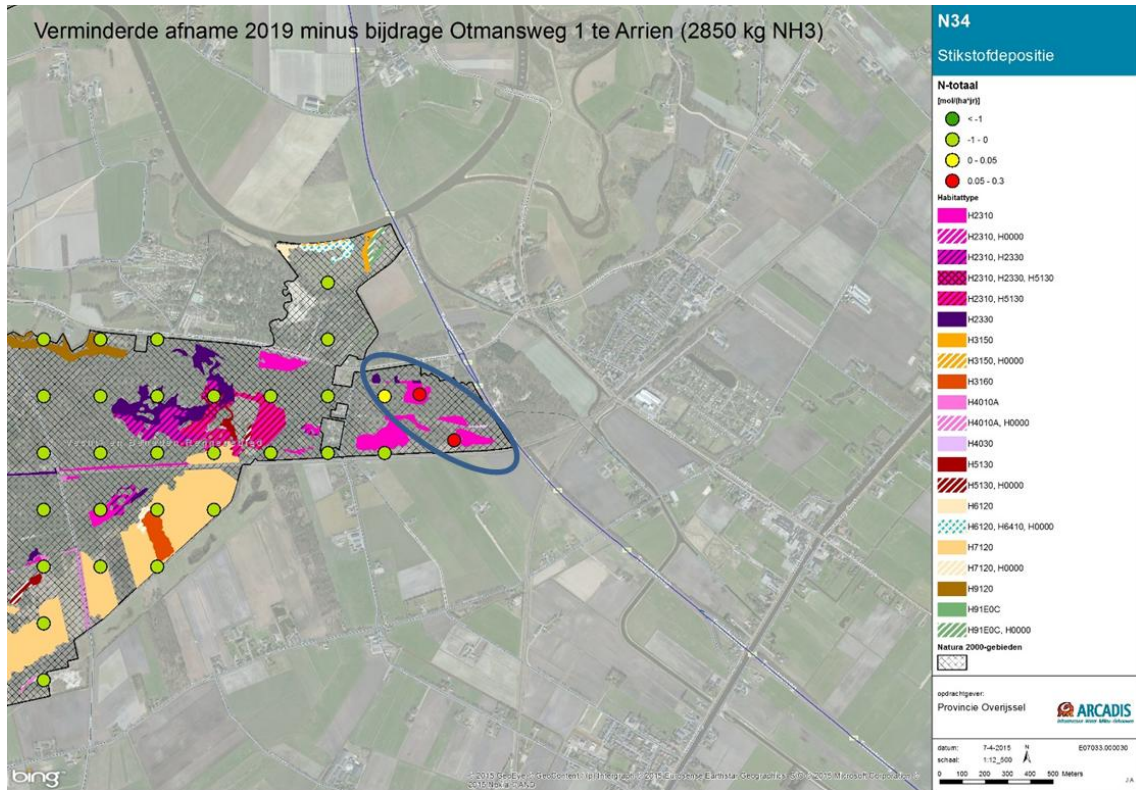
Afbeelding 5: Verandering van de stikstofdepositie bij het plan als de stikstofrechten van Otmansweg 1 te Arrien worden opgekocht in 2019. In Bijlage 6 is een grotere versie van de kaart opgenomen.

7.2 EFFECTGERICHTE MAATREGELEN

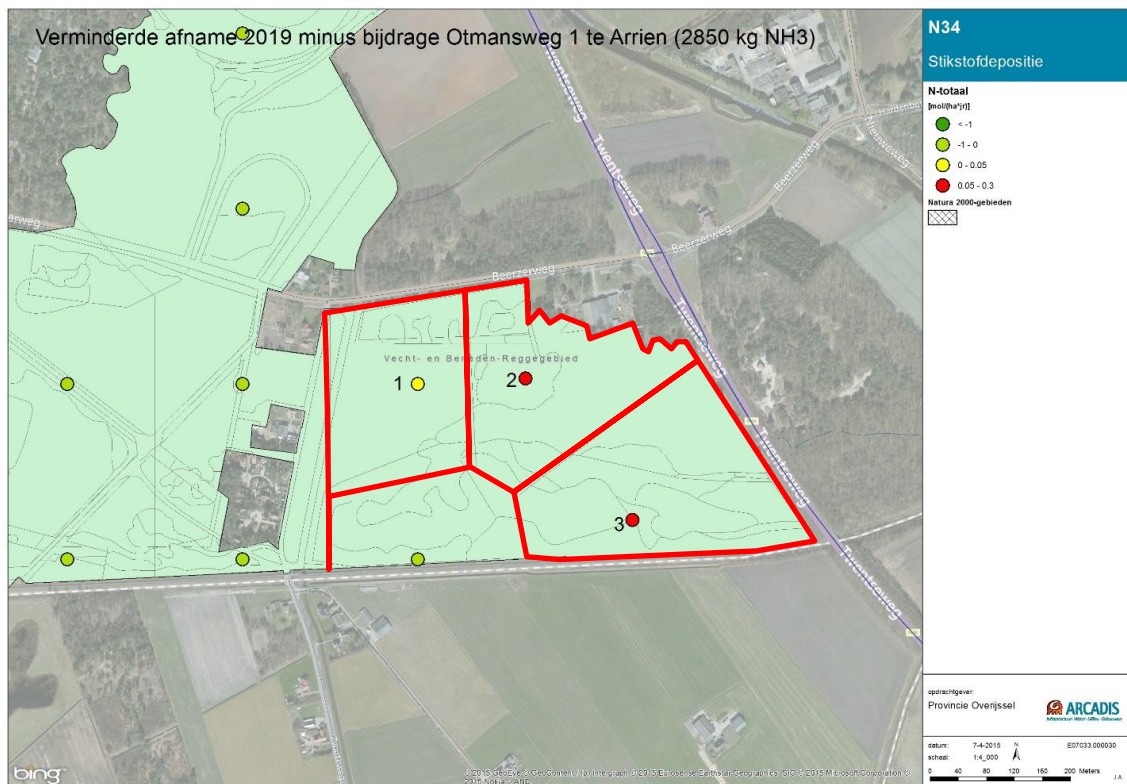
Na saldering blijft er nog sprake van een ongewenste ontwikkeling aan de oostkant van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied: hier is als gevolg van de N34 sprake van een stikstofdepositie die hoger is dan in de autonome ontwikkeling. Dat betekent dat in aanvulling op de brongerichte maatregelen in het betreffende deel ook effectgerichte maatregelen moeten worden genomen.

Opgave

Uit de berekeningsresultaten, weergegeven in Afbeelding 5, blijkt dat er op drie punten in het Natura 2000-gebied een toename overblijft na het in mindering brengen van de bijdrage van Otmansweg 1 (2850 kg NH₃). Het gaat hierbij om een locatie met maximaal 0,05 mol N/(ha×jr) en om twee locaties met maximaal 0,3 mol N/(ha×jr). In Afbeelding 6 zijn deze locaties weergegeven met bijbehorende habitattypen. De mitigerende maatregelen moeten zich richten op het wegnemen van het effect dat mogelijk de instandhoudingsdoelstelling belemmert. Daarom is gezocht naar maatregelen die binnen de habitattypen worden genomen en zekerheid bieden dat het habitatype op termijn kan verbeteren en uitbreiden, omdat voor relevante habitattypen een verbeterings- en uitbreidingsdoelstelling geldt.

Abbeelding 6: Ligging habitattypen in relatie tot resterende stikstofdepositie door toedoen opwaardering N34 (na aftrek opgekochte ammoniakrechten). Binnen de cirkel moeten in de overbelaste habitattypen maatregelen worden genomen om effecten tegen te gaan.

Abbeelding 7: Weergave van de oppervlakten die behoren bij de betreffende receptorpunten.

Door middel van een analyse is bepaald voor welk oppervlak betreffende receptorpunten representatief zijn (zie Afbeelding 7). Vervolgens is de oppervlakte van de betreffende habitattypen binnen dit oppervlak bepaald. Dit is dus het oppervlak van het habitatype in een overbelaste situatie met een onwenselijke verandering van de stikstofdepositie als gevolg van de aanpassing van de weg. Daarna is voor dit oppervlak voor de betreffende habitattypen het totale aantal mol stikstof berekend dat 'te veel' deponert per jaar. In Tabel 2 is te zien dat ter hoogte van de betreffende habitattypen nog sprake is van een toename tussen de 0 en de 0,34 mol/jr. stikstof. Ieder jaar wordt de resterende depositie minder, maar de vertraging loopt oneindig (de nul wordt benaderd maar niet gehaald) door. Redelijkerwijs kan gesteld worden dat na 50 jaar het effect gelijk is aan 0.

Receptorpunt stikstofdepositie	Habitattypen				H2330: Zand-verstuivingen			H2310: Zand-verstuivingen met struikhei			H4030: Droge heide			
	Verminderde Afname 2019 (Plan2019 minus AO2019)	Bijdrage Otmansweg1	Verminderde Afname 2019 na mindering bijdrage Otmansweg1	Totaal oppervlak (in ha)	Oppervlakte (ha)	Ongewenste depositie	Te verwijderen stikstof (mol N)	Oppervlakte (ha)	Ongewenste depositie	Te verwijderen stikstof (mol N)	Oppervlakte (ha)	Ongewenste depositie	Te verwijderen stikstof (mol N)	Totaal te verwijderen stikstof per locatie (mol N)
1	0,36	0,32	0,04	4,93	0,18	0,01	0,5	0,29	0,01	0,5	0	0	0	1,0
2	0,61	0,31	0,30	5,45	0,05	0,01	0,5	1,14	0,34	17	0	0	0	17,5
3	0,48	0,29	0,19	6,91	0	0	0	1,13	0,21	10,5	0,07	0,01	0,5	11,0

Tabel 2: Totale resterende stikstofdepositie berekend voor oppervlakten habitattypen gelegen binnen de aan de receptorpunten gekoppelde oppervlakten. De dikgedrukte delen geven weer hoeveel N afgevoerd dient te worden ter hoogte van de habitattypen behorende bij de receptorpunten, uitgaande van een effect van 50 jaar. Tenzij anders aangegeven is de gebruikte eenheid mol N/(haxjr).

Om de nog resterende stikstofdepositie door toedoen van de opwaardering N34 weg te nemen, stelt bevoegd gezag het volgende in een e-mail van 27 maart 2015: "De maatregelen moeten betrekking hebben op alle arealen van een habitatype waar een toename van depositie plaatsvindt. Dat betekent dat je in alle percelen waar een habitatype is en waar een toename is, maatregelen moet uitwerken. Je kunt dus niet volstaan met een enkele maatregel, maar in elk deelgebied waar een toename plaats vindt moet iets gebeuren. Er is dan nog een aanpassing nodig om de maatregelen dekkend te maken. Daarnaast dient het om robuuste maatregelen te gaan die voor een kwaliteitsverbetering van de betreffende habitattypen zorgt". Dit betekent dus voor alle habitattypen binnen de cirkel die is gegeven in Afbeelding 6. Uitzondering vormt één locatie met Droge heide [H4330]. Deze locatie is dichtgegroeid en niet meer als habitatype aanwezig, waardoor mitigerende maatregelen op deze locatie geen nut hebben en bovendien gezien de kleine oppervlakte niet robuust genoeg uit te voeren zijn of invloed hebben op de instandhoudingsdoelstelling.

Afbeelding 8: Uitsnede uit Afbeelding 6 waarin met een pijl is aangegeven op welke locatie geen maatregel is genomen. Het gaat hier om het habitattype Droge Heide [H4030] op een locatie waar deze niet voorkomt.

Te nemen maatregelen

Ter hoogte van de betreffende habitattypen, te weten 'zandverstuivingen', 'zandverstuivingen met struikhei' en 'droge heide', waar sprake is van een resterende toename bevindt zich in de huidige situatie heide en bos (zie Foto 1).

Foto 1: Huidige vegetatie ter hoogte van Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge met resterende stikstofdepositie.

In het kader van dit project bestaan geschikte maatregelen om stikstof uit het systeem weg te nemen uit maaien, plaggen (wegnemen van de strooisellaag) en kappen/snoeien. Om de orde van grootte van de maatregelen te bepalen nodig om de resterende toename aan stikstof weg te halen, is gebruik gemaakt van de herstelstrategieën die voor de verschillende habitattypen zijn opgesteld in het kader van de PAS. In de onderstaande tabel is weergegeven hoeveel mol stikstof afgevoerd kan worden met de betreffende maatregelen. Voor maaien en plaggen van heide zijn de getallen een indicatie voor vergraste heide- en struikvegetaties van de gematigde klimaatzone. Voor plaggen en kappen en/of snoeien zijn de getallen een indicatie voor bos. Vervolgens is een maatregelen voorstel gedaan waarbij niet alleen naar 'het weghalen' van de resterende hoeveelheid stikstof is gekeken, maar ook naar de robuustheid van de betreffende maatregelen zodat een kwaliteitsverbetering van de betreffende habitattypen bewerkstelligd kan worden.

Maatregel	Indicatie af te voeren N per ha	Hoeveelheid mol N afgevoerd /m ²	Hoeveelheid mol N afgevoerd /m ²
Maaien t.h.v. heide tot 10 cm boven de grond (organische laag niet verwijderd)	6914 mol	0,69	Härdtle <i>et al.</i> , 2006
Plaggen (10-20 cm diepte)	8686 tot 123486 mol (afhankelijk van bodemlaag)	0,87 – 12,35	Boxman & Roelofs, 2006
Plaggen t.h.v. dennenbos	171429 mol	17,14	
Kappen en/of snoeien	23571 tot 42857 mol bij afvoer van 300 m ³ hout	0,23 – 0,43	De Jong, 2011

Tabel 3: Maatregelen om stikstof af te voeren gekwantificeerd

De opgave en de effectiviteit zijn gebruikt om in te schatten op welke schaal de maatregelen uitgevoerd moeten worden om het effect van de veranderende N34 weg te nemen. Indien in Tabel 3 een range is gegeven voor de hoeveelheid stikstof die afgevoerd wordt, is uitgegaan van het laagste getal.

In Foto 2 zijn de locaties weergegeven voor het maatregelen voorstel. Deze locaties omvatten alle locaties waar als gevolg van de omvorming van de N34 een ongewenste ontwikkeling van de stikstofdepositie wordt verwacht. Door op al deze locaties maatregelen te nemen, worden de ongewenste effecten teniet gedaan.

In de volgende tekst worden de maatregelen per locatie toegelicht. Door op al deze locaties maatregelen te nemen, wordt verzekerd dat maatregelen worden genomen voor alle habitattypen waar een ongewenst effect is voorzien als gevolg van de weg. Het gaat hierbij om habitattypen in een overbelaste situatie, die stikstofgevoelig zijn en waar een effect van de weg is voorzien. Op deze wijze wordt het effect van de N34 gemitigeerd binnen de habitattypen die overbelast zijn. In de tabellen na Foto 2 zijn per locatie de maatregelen uitgewerkt.

Foto 2: Locaties waar mitigerende maatregelen worden genomen.

Tabel 4: Maatregelen op locatie a.

Locatie a	
	
Relevant habitatype:	H2330
Huidige situatie:	Open plek van ca. 10 bij 50 meter. Geen open plekken meer aanwezig in grasmat. Kale schone zand zit op enkele cm diepte. Her en der nog plukken struikhei. Grove den op enkele plekken 'binnen' de open plek. Belemmerend voor het habitatype op deze locatie is dat het is dichtgegroeid. Dit komt voornamelijk door het gebrek aan dynamiek omdat het in het bos ligt en geen aansluiting heeft met grotere oppervlaktes van hetzelfde habitatype.
Maatregelen:	<p>Eenmalige maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Grove dennen binnen open plek kappen om oppervlakte te vergroten en daarmee stikstof uit het systeem te verwijderen en invang van stikstof te verlagen (bomen vangen meer stikstof in dan lage vegetatie¹). ▪ Afplaggen en strooisellaag verwijderen van ca. helft van oppervlak (ongeveer 250 m²) tot op kale ondergrond. Het is niet aan te raden om in één aaneengesloten blok alles te verwijderen, omdat daarmee huidige waarden verloren gaan. Plag in een visgraadstructuur (zie Foto 3) om aanwezig biotoop voor fauna als insecten te behouden, maar ook om aanwezige waarden te

¹ Dit heeft te maken met het feit dat bomen een groot oppervlak hebben. In het bijzonder naaldbomen zorgen voor een ruwheid van het landschap en een vergroting van het oppervlak, waardoor deze meer stikstof invangen dan een vergelijkbaar landschap zonder bomen. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in Wallonië, waar achtergronddepositie stikstof separaat voor graslandschap en boslandschap zijn bepaald, maar ook in onderbouwing van maatregelen waarbij de positieve invloed van kap genoemd wordt (zie als voorbeeld de website van Natuurkennis over de maatregelen voor zure vennen).

Locatie a	
	<p>ontzien. Het visgraatpatroon moet om aanwezige struikheide en jeneverbes heen lopen. Deze kunnen zich dan vanuit de aanwezige plekken weer uitzaaien.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Creëer wel enkele grotere open zandplekken van minimaal 6 x 6 m² ▪ Deponeer gekapte bomen ten behoeve van de biodiversiteit buiten het habitatype en niet in een ander habitatype en voer het plagsel af.
Beheer na ingreep	Fam. Hennink neemt na de ingreep het beheer op zich bestaande uit het structureel verwijderen van opslag van bomen en struiken.
Effect van de maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het plan/project leidt binnen de aanwezige habitattypen op locatie a tot een overbelasting van 1,0 mol N, het plaggen alleen voorziet in de afvoer van 217,5 mol N en mogelijk meer. Hierbij is de maatregel van het kappen niet eens meegenomen, dit leidt ook tot verwijdering van stikstof uit het systeem én verminderde invang van stikstofdepositie. De maatregelen leiden daarmee tot een voldoende afname van de stikstofdepositie om het effect van de weg teniet te doen. ▪ De voorgeschreven maatregelen (plaggen, opslag verwijderen, kappen) zijn maatregelen die volgens de herstelstrategie van het habitatype zowel tot herstel als uitbreiding van het habitatype leiden. Deze maatregelen zijn bewezen effectief (Smits <i>et al</i>, 2012). ▪ De maatregel zorgt voor aanwezigheid van stuifzand en geeft de grootste kans op herstel van het habitatype. Daarnaast zorgt de maatregel voor minder stikstofdepositie in het systeem én een verminderde depositie in de toekomst door kap van bomen. Hiermee draagt de maatregel bij aan het voortbestaan en mogelijk zelfs uitbreiding van de habitattypen voor langere tijd en is daarmee robuust. Bovendien draagt de maatregel bij aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen, welke voor beide relevante habitattypen uitbreiding van oppervlak en verbetering voor kwaliteit omvat.

Tabel 5: Maatregelen op locatie b.

Locatie b	
	
Relevant habitatype:	H2330
Huidige situatie:	Open plek van ca. 10 bij 20 meter. Geen open plekken meer aanwezig in grasmat. Kale schone zand zit op enkele cm diepte. Amerikaanse vogelkers op enkele plekken 'binnen' open plek. Belemmerend voor het habitatype op deze locatie is dat het is dichtgegroeid.
Maatregelen:	<p>Eenmalige maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bomen en boompjes binnen open plek kappen (verwijderen) om oppervlakte te vergroten en daarmee stikstof uit het systeem te verwijderen en invang van stikstof te verlagen (bomen vangen meer stikstof in dan lage vegetatie). ▪ Afplaggen en strooisellaag verwijderen van ca. helft van oppervlak (ongeveer 100 m²) tot op kale ondergrond. Het is niet aan te raden om in één aaneengesloten blok alles te verwijderen, omdat daarmee huidige waarden verloren gaan. Plag in een visgraadstructuur (zie Foto 3) om aanwezig biotoop voor fauna als insecten te behouden, maar ook om aanwezige waarden te ontzien. Indien aanwezig moet het visgraatpatroon om aanwezige natuurwaarden heen lopen. Ter plaatse moet worden bepaald of er te behouden waarden aanwezig zijn. ▪ Creëer een grotere open zandplek bij voorkeur van minimaal 36 m² (6 x 6 m) maar ter plaatse moet gekeken worden hoe dit wordt ingepast. ▪ Deponeer gekapte bomen ten behoeve van de biodiversiteit buiten het habitatype en niet in een ander habitatype en voer het plagsel af
Beheer na de ingreep:	Fam. Hennink neemt na de ingreep het beheer op zich bestaande uit het structureel verwijderen van opslag van bomen en struiken.

Locatie b

Effect van de maatregelen:

- Het plan/project leidt binnen de aanwezige habitattypen op locatie b tot een overbelasting van 1,0 mol N, het plaggen alleen voorziet in de afvoer van 87 mol N en mogelijk meer. Hierbij is de maatregel van het kappen niet eens meegenomen, dit leidt ook tot verwijdering van stikstof uit het systeem én verminderde invang van stikstofdepositie. De maatregelen leiden daarmee tot een voldoende afname van de stikstofdepositie om het effect van de weg teniet te doen.
- De voorgeschreven maatregelen (plaggen, opslag verwijderen, kappen) zijn maatregelen die volgens de herstelstrategie van het habitatype zowel tot herstel als uitbreiding van het habitatype leiden. Deze maatregelen zijn bewezen effectief (Smits *et al*, 2012).
- De maatregel zorgt voor aanwezigheid van stuifzand en daarmee herstel van het habitatype. Daarnaast zorgt de maatregel voor minder stikstofdepositie in het systeem én een verminderde depositie in de toekomst door kap van bomen. Hiermee draagt de maatregel bij aan het voortbestaan en mogelijk zelfs uitbreiding van de habitattypen voor langere tijd en is daarmee robuust. Bovendien draagt de maatregel bij aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen, welke voor beide relevante habitattypen uitbreiding van oppervlak en verbetering voor kwaliteit omvat.

Tabel 6: Maatregelen op locatie c.

Locatie c	
	
Relevant habitatype:	H2330
Huidige situatie:	Open plek van ca. 5 bij 10 meter. Geen open plekken meer aanwezig in grasmat. Kale schone zand zit op enkele cm diepte. Amerikaanse vogelkers en enkele exemplaren grove den verspreid 'binnen' open plek. Belemmerend voor het habitatype op deze locatie is dat het is dichtgegroeid.
Maatregelen:	<p>Eenmalige maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bomen en boompjes binnen open plek kappen (verwijderen) en oppervlakte vergroten tot 100 m² en daarmee stikstof uit het systeem te verwijderen en invang van stikstof te verlagen (bomen vangen meer stikstof in dan lage vegetatie). ▪ Strooisellaag verwijderen van ca. 80% van oppervlak (ongeveer 80 m²) tot op kale ondergrond. ▪ Creëer een grotere open zandplek bij voorkeur van minimaal 36 m² (6 × 6 m) maar ter plaatse moet gekeken worden hoe dit wordt ingepast. ▪ Deponeer gekapte bomen ten behoeve van de biodiversiteit buiten het habitatype en niet in een ander habitatype en voer het strooisel af.
Beheer na de ingreep:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het plan/project leidt binnen de aanwezige habitatypes op locatie c tot een overbelasting van 0,5 mol N, het pluggen alleen voorziet in de afvoer van 1371 mol N en mogelijk meer. Hierbij is de maatregel van het kappen niet eens meegenomen, dit leidt ook tot verwijdering van stikstof uit het systeem én verminderde invang van stikstofdepositie. De maatregelen leiden daarmee tot een voldoende afname van de stikstofdepositie om het effect van de weg teniet te doen. ▪ De voorgeschreven maatregelen (strooisellaag verwijderen, opslag verwijderen, kappen) zijn maatregelen die volgens de herstelstrategie van het habitatype zowel tot herstel als uitbreiding van het habitatype leiden. Deze maatregelen zijn

Locatie c	
	<p>bewezen effectief (Smits <i>et al</i>, 2012).</p> <ul style="list-style-type: none"> De maatregel zorgt voor aanwezigheid van stuifzand en daarmee herstel van het habitatype. Daarnaast zorgt de maatregel voor minder stikstofdepositie in het systeem én een verminderde depositie in de toekomst door kap van bomen. Hiermee draagt de maatregel bij aan het voortbestaan en mogelijk zelfs uitbreiding van de habitatypen voor langere tijd en is daarmee robuust. Bovendien draagt de maatregel bij aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen, welke voor beide relevante habitatypen uitbreiding van oppervlak en verbetering voor kwaliteit omvat.
Effect van de maatregelen:	<ul style="list-style-type: none"> De voorgeschreven maatregelen (strooisellaag verwijderen, opslag verwijderen, kappen) zijn maatregelen die volgens de herstelstrategie van het habitatype zowel tot herstel als uitbreiding van het habitatype leiden. Deze maatregelen zijn bewezen effectief (Smits <i>et al</i>, 2012).

Tabel 7: Maatregelen op locatie d.

Locatie d	
	
Relevant habitatype:	H2310
Huidige situatie:	Open plek in het bos van ca. 20 bij 30 meter. Er zijn geen vegetatieloze plekken meer aanwezig: vergraste situatie. Dunne strooisellaag. Kaal zand zit op enkele cm diepte. Nog een pluk struikheide aanwezig en opstand jeneverbes. Belemmerend voor het habitatype op deze locatie is dat het is dichtgegroeid.
Maatregelen:	<p>Enmalige maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kappen van grove dennen (ongeveer vijf stuks) langs de rand van de open vlakte om oppervlakte te vergroten, stikstof uit het systeem te verwijderen en invang van stikstof te verlagen (bomen vangen meer stikstof in dan lage vegetatie). ▪ Afplaggen en strooisellaag verwijderen van ca. helft van oppervlak (ongeveer 300 m²) tot op kale ondergrond. Het is niet aan te raden om in één aaneengesloten blok alles te verwijderen, omdat daarmee huidige waarden verloren gaan. Plag in een visgraadstructuur (zie Foto 3) om aanwezig biotoop voor fauna als insecten te behouden, maar ook om aanwezige waarden te ontzien. Het visgraatpatroon moet om aanwezige struikheide en jeneverbes heen lopen. Deze kunnen zich dan vanuit de aanwezige plekken weer uitzaaien. ▪ Deponeer gekapte bomen ten behoeve van de biodiversiteit buiten het habitatype en niet in een ander habitatype en voer het plagsel af.
Beheer na de ingreep:	Fam. Hennink neemt het beheer op zich bestaande uit het structureel verwijderen van opslag van bomen en struiken.
Effect van de maatregelen:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het plan/project leidt binnen de aanwezige habitatypen op locatie d tot een overbelasting van 17,5 mol N, het plaggen alleen voorziet in de afvoer van 261 mol N en mogelijk meer. Hierbij is de maatregel van het kappen niet eens

Locatie d

meegenomen, dit leidt ook tot verwijdering van stikstof uit het systeem én verminderde invang van stikstofdepositie. De maatregelen leiden daarmee tot een voldoende afname van de stikstofdepositie om het effect van de weg teniet te doen.

- De voorziene maatregelen zijn maatregelen die leiden tot herstel (plaggen) en uitbreiding (kap). Beide maatregelen zijn vuistregels voor beheer. Dit betekent dat positieve effecten wel aan de maatregelen zijn toegedicht, maar nog niet bewezen. Dit komt omdat de succesfactoren voor herstel nog niet helemaal bekend zijn. Onder de aanwezige omstandigheden zijn er echter geen bewezen maatregelen beschikbaar, waardoor dit wel als de beste strategie te beschouwen is (Beije *et al.*, 2012a).
- De maatregel zorgt voor aanwezigheid van stuifzand en geeft de grootste kans op herstel van het habitatype. Daarnaast zorgt de maatregel voor minder stikstofdepositie in het systeem én een verminderde depositie in de toekomst door kap van bomen. Hiermee draagt de maatregel bij aan het voortbestaan en mogelijk zelfs uitbreiding van de habitattypen voor langere tijd en is daarmee robuust. Bovendien draagt de maatregel bij aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen, welke voor beide relevante habitattypen uitbreiding van oppervlak en verbetering voor kwaliteit omvat.

Tabel 8: Maatregelen op locatie e, f en g.

Locatie e, f en g	
	
Relevant habitatype:	H2310, H4030
Huidige situatie:	Opslag van grove den. Belemmerend voor de habitattypen is de opslag vanuit het bestaande bos. Dit gecombineerd met een gebrek aan dynamiek maakt dat heide langzaam overgaat in bos. In delen waar gekapt is, is echter wel te zien dat de heide zich weer vestigt.
Maatregelen:	<p>Enmalige maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kappen deel van grove dennenopstand. De orde van grootte hier waaraan wordt gedacht is 100-200 m² per locatie (afhankelijk van de wens van Landschap Overijssel), met een totaalhoeveelheid voor de drie locaties van minimaal 500 m². Het is belangrijk dat het bos langs de randen wordt gekapt. Dit vergroot de kansen voor uitbreiding van heide én vermindert de invang van de stikstofdepositie die leidt tot vermesting van de aanliggende heide die reeds aanwezig is. ▪ Afplaggen en/of verwijderen van de strooisellaag zodat heide zich kan ontwikkelen. ▪ Ontzie bij uitvoering van beide maatregelen eventueel aanwezige: struikheide en jeneverbes. ▪ Deponer gekapte bomen ten behoeve van de biodiversiteit buiten het habitatype en niet in een ander habitatype en voer het plagsel af
Beheer na de ingreep:	Landschap Overijssel neemt verdere beheer op zich.
Effect van de maatregelen:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het plan/project leidt binnen de aanwezige habitattypen op locatie e, f en g tot een overbelasting van 11,0 mol N, het plaggen alleen voorziet in de afvoer van mogelijk duizenden molen N. Hierbij is de maatregel van het kappen niet eens meegenomen, dit leidt ook tot verwijdering van stikstof uit het systeem én verminderde invang van stikstofdepositie. De maatregelen leiden daarmee tot een voldoende afname van de stikstofdepositie.

Locatie e, f en g

- De voorziene maatregelen zijn maatregelen die leiden tot herstel (plaggen) en uitbreiding (kap). Beide maatregelen zijn vuistregels voor beheer voor Stuifzandheiden met struikheide [H2310]. Dit betekent dat positieve effecten wel aan de maatregelen zijn toegedicht, maar nog niet bewezen. Dit komt omdat de succesfactoren voor herstel nog niet helemaal bekend zijn. Onder de aanwezige omstandigheden zijn er echter geen bewezen maatregelen beschikbaar, waardoor dit wel als de beste strategie te beschouwen is (Beije *et al.*, 2012a). Plaggen en kappen inclusief strooisel verwijderen, zijn voor het habitatype Droge heide [H4030] bewezen maatregelen die leiden tot herstel en uitbreiding van het habitatype (Beije *et al.*, 2012b).
- De maatregel zorgt voor aanwezigheid van stuifzand en geeft de grootste kans op herstel van het habitatype. De maatregel zorgt voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering van habitattypen als aangegeven op de habitattypenkaart door het creëren van gunstige omstandigheden door het verwijderen van stikstof uit het systeem. Naast minder stikstofdepositie in het systeem zorgt de kap van bomen voor een verminderde depositie in de toekomst en voor een vergroting van het areaal heide. Hiermee draagt de maatregel bij aan het voortbestaan van de habitattypen voor langere tijd en is daarmee robuust. Bovendien draagt de maatregel op deze manier bij aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen door vergroten van de potentie voor heide, welke voor beide relevante habitattypen uitbreiding van oppervlak en verbetering voor kwaliteit omvat.

Foto 3: Voorbeeld van een visgraatpatroon waarin geplagd is op de Strabrechtse Heide. De te gebruiken schaal in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied is echter wel kleiner dan op de Strabrechtse Heide. Foto afkomstig van de website <http://www.ed.nl/regio/visgraatmotief-tekent-strabrechtse-heide-1.2114859>.

Effecten van te nemen maatregelen

Alle voorgestelde maatregelen zijn maatregelen die genomen worden buiten de oppervlaktes van de gemaakte beheerplannen en de PAS. De mitigerende maatregelen zijn nog niet voor de genoemde locaties in voorgenoemde plannen opgenomen en zijn in overeenkomst met de eigenaren/beheerders van de grond

gemaakt. Hiermee vormen deze maatregelen dus een aanvulling op de autonome ontwikkeling en wordt dus niet met een andere positieve ontwikkeling meegelift.

Verder is bij alle maatregelen aangegeven dat de maatregelen zich richten op de aanwezige habitattypen en uit onderzoek ook blijkt dat dit effectieve maatregelen zijn of in ieder geval de best beschikbare maatregelen. Het zijn het soort maatregelen die ook in het kader van de PAS worden genomen, maar niet op de locaties die zijn aangegeven in dit rapport. Hiermee is gegarandeerd dat het effect van de om te bouwen N34 teniet wordt gedaan op een praktische en bewezen manier in aanvulling op PAS en beheerplan.

8

Conclusie

De ombouw van de N34 leidt niet tot significant negatieve effecten als gevolg van versnippering, lichthinder en geluidshinder. Als gevolg van het initiatief is sprake van een verminderde afname van de stikstofdepositie van maximaal 0,59 mol N/ (ha×jr) op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Voor de wegaanpassing is gekozen om mitigerende maatregelen te nemen in de vorm van brongerichte maatregelen in de vorm van saldering. Door de opkoop van 2850 kg ammoniak van het agrarisch bedrijf aan de Otmansweg 1 te Arriën is voorzien in een afname van de stikstofdepositie voor het grootste deel van het Natura 2000-gebied. In het meest oostelijke deel van het Natura 2000-gebied bleef echter sprake van een verminderde toename en in dat deel van het gebied zijn effectgerichte maatregelen genomen. Deze maatregelen bestonden uit het kappen en plaggen. Deze maatregelen zorgen niet alleen voor de vereiste afname van stikstof in het systeem, maar leiden ook tot minder invang van stikstofdepositie in de toekomst en voor mogelijkheid voor uitbreiding van habitattypen. De maatregelen dragen maken hierdoor de habitattypen minder kwetsbaar en daardoor neemt de robuustheid van het systeem toe.

Effecten als gevolg van de stikstofdepositie zijn na het nemen van mitigerende maatregelen uitgesloten. Een verslechtering van de kwaliteit van habitats of habitats van soorten van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied, als gevolg van het plan voor de ombouw van de N34, is met zekerheid uitgesloten.

9

Bronnen

- ARCADIS, 2011. Stikstof en zwavel in de grijze duinen, aanvullingen op het ARCADIS-rapport uit 2008 naar aanleiding van het StAB-advies over de stikstofdepositie van de energiecentrales van NUON en RWE/ESSENT. Projectnummer B02042.000079.0100. 8 februari 2011.
- Beije, H.M., Aptroot, A., Smits, N.A.C. & Sparrius, L.B., 2012a. Herstelstrategie H2310: Stuifzandheiden met struikhei. Versie november 2012.
- Beije, H.M., Waal, R.W. de & Smits, N.A.C., 2012b. Herstelstrategie H4030: Droge heiden. Versie november 2012.
- Brand, C. van den, Bal, D., Jap, B., Schipper, P., Weinreich, H. & Molen, P. van der, 2012. VHR-soorten met N-gevoelig leefgebied. D.d. 26-11-2012, aangevuld op 22-04-2013.
- Boxman, A. & Roelofs, J., 2006. Effects of liming, sod-cutting and fertilization at ambient and decreased nitrogen deposition on the soil solution chemistry in a Scots pine forest in the Netherlands. *Forest ecology and management*, Issue 237, pp. 237-245.
- Dobben, H. van, 2012. Review van de 'Passende beoordeling verplaatsing melkveehouderij Tolstraat Drempt' (Rapport Arcadis 076338369:0.12). Alterra, Wageningen, d.d. 28 juni 2012.
- Dobben, H.F. van, R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397.
- Härdtle, W., Niemeyer, M., Niemeyer, T., Assmann, T. & Fottner, S., 2006. Can management compensate for atmospheric nutrient deposition in heathland ecosystems? *Journal of applied ecology*, Volume 43, pp. 759-769.
- Jong, J. de, 2011. Effecten van oogst van takhout op de voedingstoestand en bijgroei van bos, Wageningen: Alterra Wageningen UR, rapportnummer 2202.
- KRW & Witteveen+Bos, 2012. Natura 2000 Gebiedsanalyse Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Vecht en Beneden Regge. In opdracht van de provincie Overijssel. D.d. 17-12-2012.
- Ministerie van Economische Zaken, 2013. Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. PDN/2013-039 | 039 Vecht- en Beneden-Reggegebied.
- Ministerie van LNV, 2008. Profielen Habitatsoorten, versie 1 september 2008.
- Provincie Overijssel, 2013. Provinciaal blad nr. 2013/0215236. Besluit van: Gedeputeerde Staten d.d. 16 juli 2013. Kenmerk: 2013/0215236. Gepubliceerd op: 18 juli 2013, inwerkingtreding op: 19 juli 2013. Provincie Overijssel, 2014: shape file habitattypenkaart Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge.
- Provincie Overijssel, verkeerscijfers GoudappelCoffeng 31 juli 2013.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), 2013. Grootschalige concentratie- en depositiekaarten *Rapportage 2013*. Kenmerk RIVM Rapport 680362003/2013.
- Smits, N.A.C., Aptroot, A., Nijssen, M., Riksen, M.J.P.M., Sparrius, L.B. & Dobben, H.F. van, 2012. Herstelstrategie H2330: Zandverstuivingen. Versie november 2012.
- Steunpunt Natura 2000, 2007. Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998 Intern werkdocument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners. Nb-wet. D.d. 17-09-2007.

- Steunpunt Natura 2000, 2010. Leidraad bepaling significantie Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. RG 07-07-09, Versie 27 mei 2010.
- Tauw, 2011. Verslechteringstoets Ombouw N34. In opdracht van Provincie Overijssel. Kenmerk R001-4717903BVD-jig-V02-NL, d.d. 25 november 2011.
- Ter Steege, M.W., 1996. Regulation of nitrate uptake in a whole plant perspective *Changes in influx and efflux of nitrate in spinach*. ID: 33047. University of Groningen.

Websites

- Ministerie van EZ: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Natuurkennis, maatregelen voor zure vennen:
<http://www.natuurkennis.nl/index.php?hoofdgroep=2&niveau=4&subgroep=105&subsubgroep=1017&subsubsubgroep=440&deel=bedr>
- Regiebureau Natura 2000: <http://www.natura2000.nl/>
- Zoogdiervereniging: <http://www.zoogdiervereniging.nl>

Bijlage 1

Wettelijk kader

Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten.

De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

Habitatrichtlijn

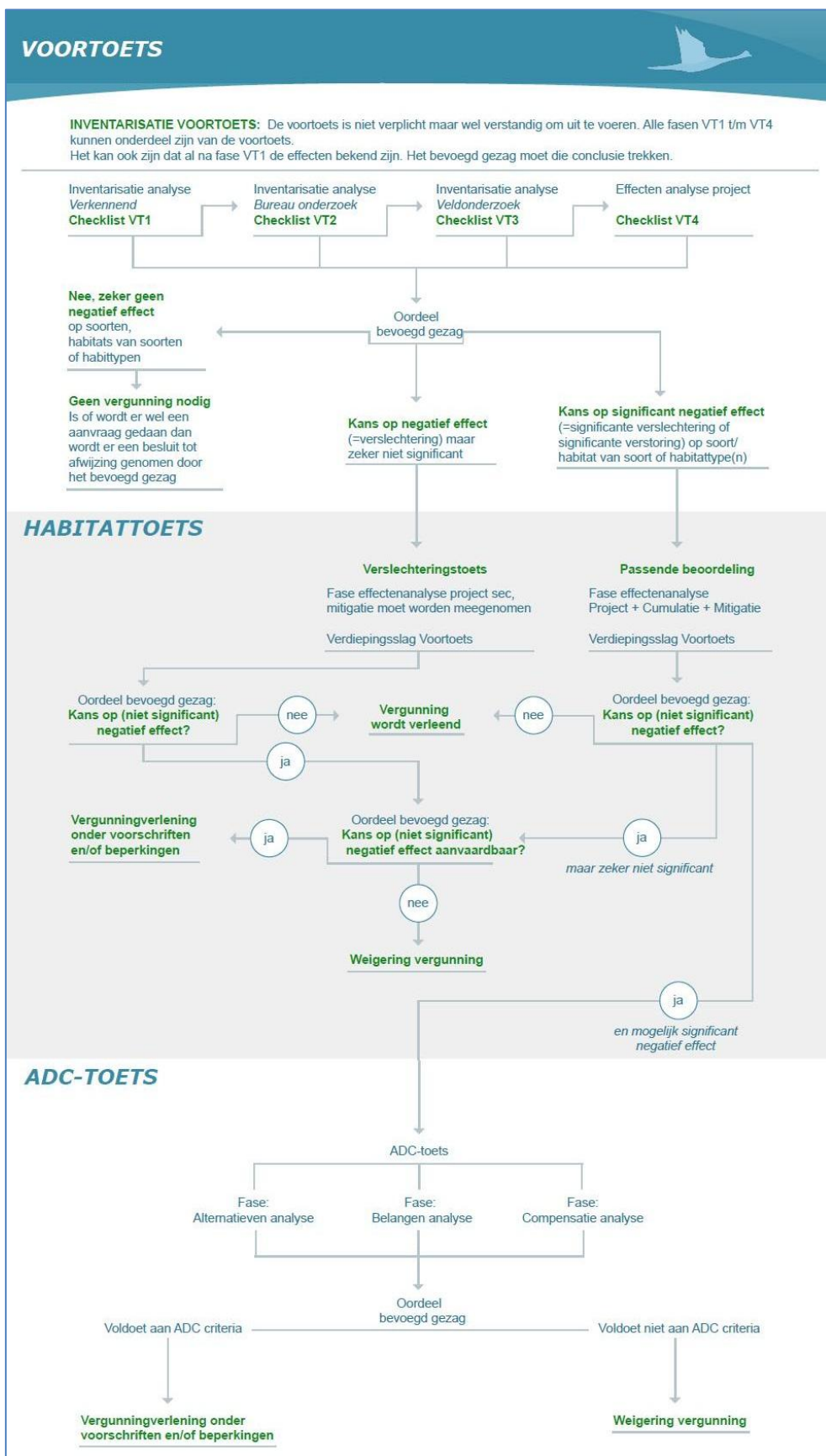
De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Instandhoudingsdoelstellingen

Voor Natura 2000-gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen komen. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen die mogelijk gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben (inclusief externe werking), een vergunningplicht. Verlening van een vergunning voor een project is alleen aan de orde wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Voor plannen is geen vergunning te krijgen, voor de planvaststelling is het belangrijk dat significante effecten wel zijn uitgesloten omdat vergunningsverlening in een latere fase niet in gevaar komen.

Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking, zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na goedkeuring door de Europese Commissie.

Abbeelding 9: Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000 (website Regiebureau Natura 2000).

Onderzoek vergunningverlening Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist. Als wel verslechtering van de kwaliteit van habitats optreedt, maar deze zeker niet significant is, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, kan een Natuurbeschermingswetvergunning verleend worden. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek te worden gedaan.

Passende Beoordeling

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn.

Indien uit de Passende Beoordeling, waarbij ook rekening moet worden gehouden met cumulatieve effecten, de zekerheid verkregen is dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van een gebied niet aantast, kan het bevoegd gezag vergunning verlenen. Als wel significante effecten voorzien zijn, wordt alleen een vergunning verleend als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaand aan het toestaan van een afwijking compensatie voor alle schade verzekerd zijn (de zogenaamde ADC-toets). Redenen van economische aard kunnen afhankelijk van de schaal ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritair soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na toetsing door de Europese Commissie.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval wordt bekeken of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Steunpunt Natura 2000, 2010).

Verslechteringstoets

Bij de Verslechteringstoets dient te worden nagegaan of een project, handeling of plan een kans met zich meebrengt op onaanvaardbare verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Indien deze verslechtering niet optreedt (dan wel indien deze gelet op de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is) kan een vergunning worden verleend, zo nodig onder voorwaarden of beperkingen. Indien de verslechtering in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen onaanvaardbaar is, dient de vergunning te worden geweigerd. Bij de afweging of de verslechtering onaanvaardbaar is, heeft het bevoegd gezag een grotere beleidsvrijheid dan wanneer de vergunningaanvraag via de Passende Beoordeling verloopt. Het bevoegd gezag kan rekening houden met de aanwezigheid van redenen van openbaar belang, de mogelijkheid om te compenseren en andere relevante overwegingen. Ook hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten.

Om een Verslechteringstoets te kunnen uitvoeren, is het allereerst van belang een eenduidige definitie van verslechtering te hebben. In de Handreiking Natuurbeschermingswet (Ministerie van LNV, 2005) wordt dit begrip uitgewerkt. Onder 'verslechtering' wordt de fysieke aantasting van een habitat verstaan.

Hiervan is sprake als in een bepaald gebied van deze habitat, de oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van de habitat op lange termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding met de met deze habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking tot de instandhoudingsdoelstellingen.

Bijlage 2 Instandhoudings- doelstellingen Vecht- en Beneden-Reggegebied

Tabel 9: Habitats met bijbehorende instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (Ministerie van EZ, 2013).

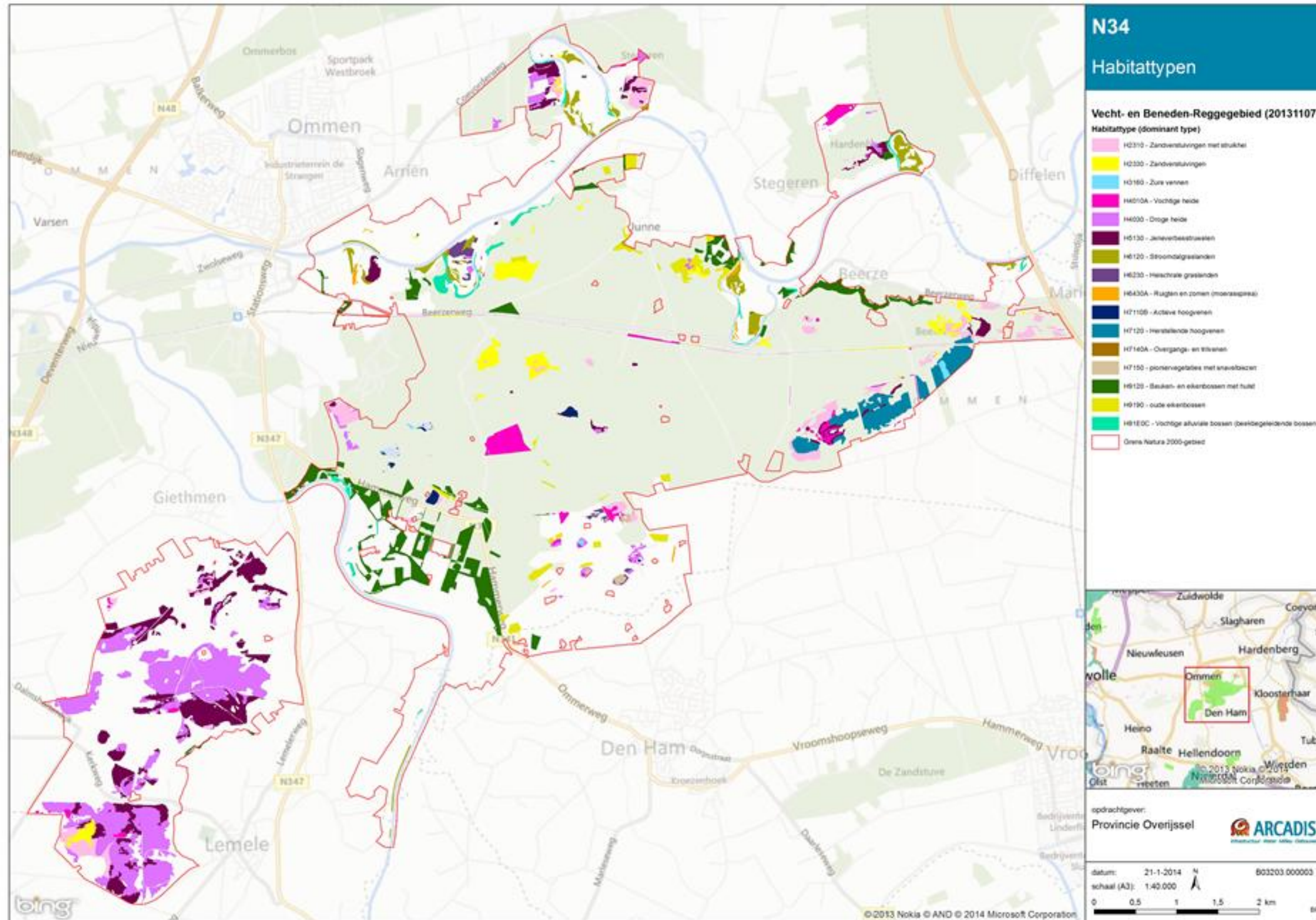
Code	Naam habitatype	Instandhoudingsdoelen	
		Oppervlakte	Kwaliteit
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	Uitbreiding	Verbetering
H2330	Zandverstuivingen	Uitbreiding	Verbetering
H3160	Zure vennen	Behoud	Verbetering
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	Uitbreiding	Verbetering
H4030	Droge heiden	Uitbreiding	Verbetering
H5130	Jeneverbesstruwelen	Behoud	Verbetering
H6120*	Stroomdalgraslanden	Uitbreiding	Verbetering
H6230*	Soortenrijke heischrale graslanden	Behoud	Verbetering
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	Behoud	Behoud
H7110B*	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	Behoud	Behoud
H7120	Herstellend hoogveen	Behoud	Behoud
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	Behoud	Behoud
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	Behoud	Behoud
H9120	Beuken-Eikenbossen met hulst	Behoud	Behoud
H9190	Oude eikenbossen	Uitbreiding	Verbetering
H91E0C*	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	Uitbreiding	Verbetering

Tabel 10: Soorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (Ministerie van EZ, 2013).

Code	Naam habitatype	Instandhoudingsdoel		
		Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1134	Bittervoorn	Behoud	Behoud	Behoud
H1145	Grote modderkruiper	Uitbreiding	Behoud	Uitbreiding
H1149	Kleine modderkruiper	Behoud	Behoud	Behoud
H1163	Rivierdonderpad	Behoud	Behoud	Behoud
H1166	Kamsalamander	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding
H1614	Kruipend moerasscherm	Uitbreiding	Behoud	Uitbreiding

Bijlage 3

Habitattypenkaart Vecht- en Beneden-Reggegebied

Bijlage 4

Uitgangspunten berekeningen stikstofdepositie

Deze bijlage beschrijft de gehanteerde uitgangspunten en methodiek welke zijn gebruikt voor de stikstofdepositieberekeningen. Deze berekeningen zijn uitgevoerd in het kader van het project 'N34 Witte Paal – grens Drenthe'.

Methodiek

De stikstofdepositieberekeningen zijn uitgevoerd met behulp van het modelleringsprogramma Geomilieu versie 2.62 (module Stacks-D). Dit model rekent met de generieke invoergegevens van maart 2014, zoals gepubliceerd door het ministerie van I&M. Hiermee is in kaart gebracht wat de bijdrage van stikstofdepositie in nabijgelegen Natura 2000-gebieden als gevolg van rijks-, provinciale- en binnenstedelijke wegen is. Het gaat hierbij onder andere om Natura 2000-gebieden 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' en 'Engbertsdijkvenen'. Daarnaast is nog een aantal verderaf gelegen Natura 2000-gebieden meegenomen in het onderzoek om effecten hier uit te kunnen sluiten.

Om de bijdrage in kaart te brengen, zijn er een vijftal situaties berekend, welke in de onderstaande tabel zijn weergegeven.

Situatie	Omschrijving
HS 2014	Huidige situatie
AO 2019	Autonome ontwikkeling 2019; Eerste jaar na realisatie
Plan 2019	Projectsituatie 2019; Eerste jaar na realisatie (incl. Autonome ontwikkeling)
AO 2028	Autonome ontwikkeling 2028; 10 jaar na realisatie
Plan 2028	Projectsituatie 2028; 10 jaar na realisatie (incl. Autonome ontwikkeling)

Naast deze modellen is de situatie berekend waarin een emissie van 2850 kg NH₃ van het veehouderijbedrijf gevestigd op Otmansweg 1 in mindering is gebracht op de verminderde afname in 2019. Het gaat om een deel van de emissierechten voor vleeskuikens op deze locatie.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde algemene parameters opgenomen.

Parameter	Invoer
Meteorologische periode	1995 – 2004
Ruwheidslengte Z ₀	0,21 (conform Pre-SRM)
Referentie jaren	2014, 2019 en 2028

Door middel van een GIS-applicatie zijn op basis van de resultaten uit Geomilieu verschilplots gemaakt voor de volgende situaties:

- Plansituatie 2019 t.o.v. Huidige situatie 2014.
- Plansituatie 2019 t.o.v. Autonome ontwikkeling 2019.
- Plansituatie 2028 t.o.v. Huidige situatie 2014.
- Plansituatie 2028 t.o.v. Autonome ontwikkeling 2028.
- Verminderde afname 2019 minus bijdrage Otmansweg 1 (2850kg NH₃).

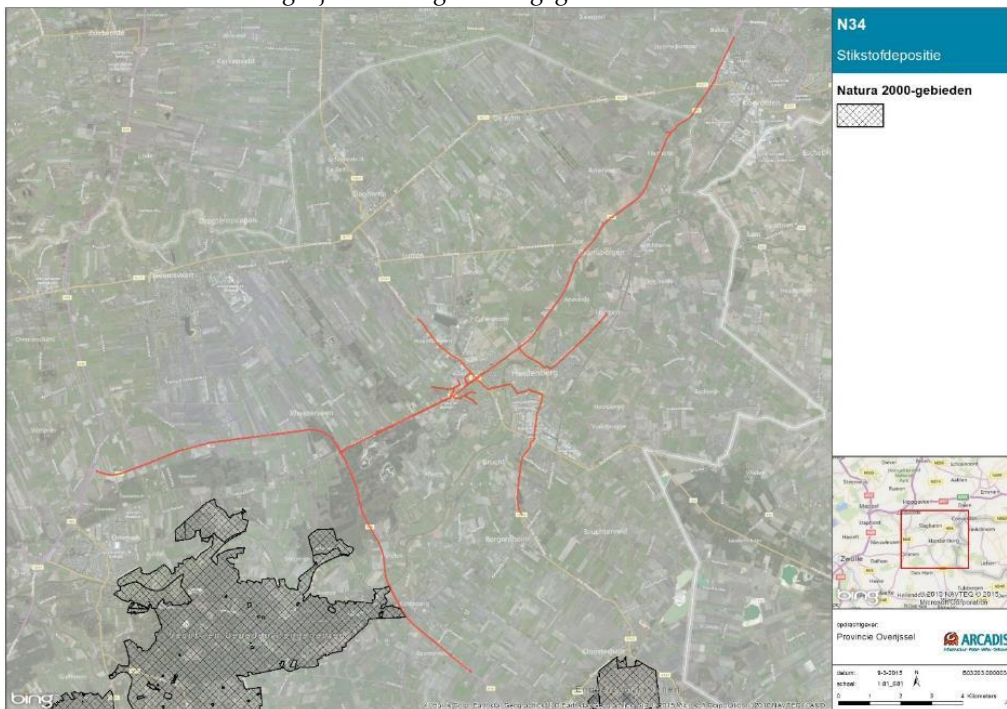
Op basis van deze plots wordt de ecologische beoordeling uitgevoerd.

Uitgangspunten

De gehanteerde verkeerscijfers zijn aangeleverd door de provincie op 17-02-2015 en zijn afkomstig van GoudappelCoffeng. Uit deze levering zijn de benodigde cijfers voor de referentie jaren (2014, 2019 en 2028) ontleend.

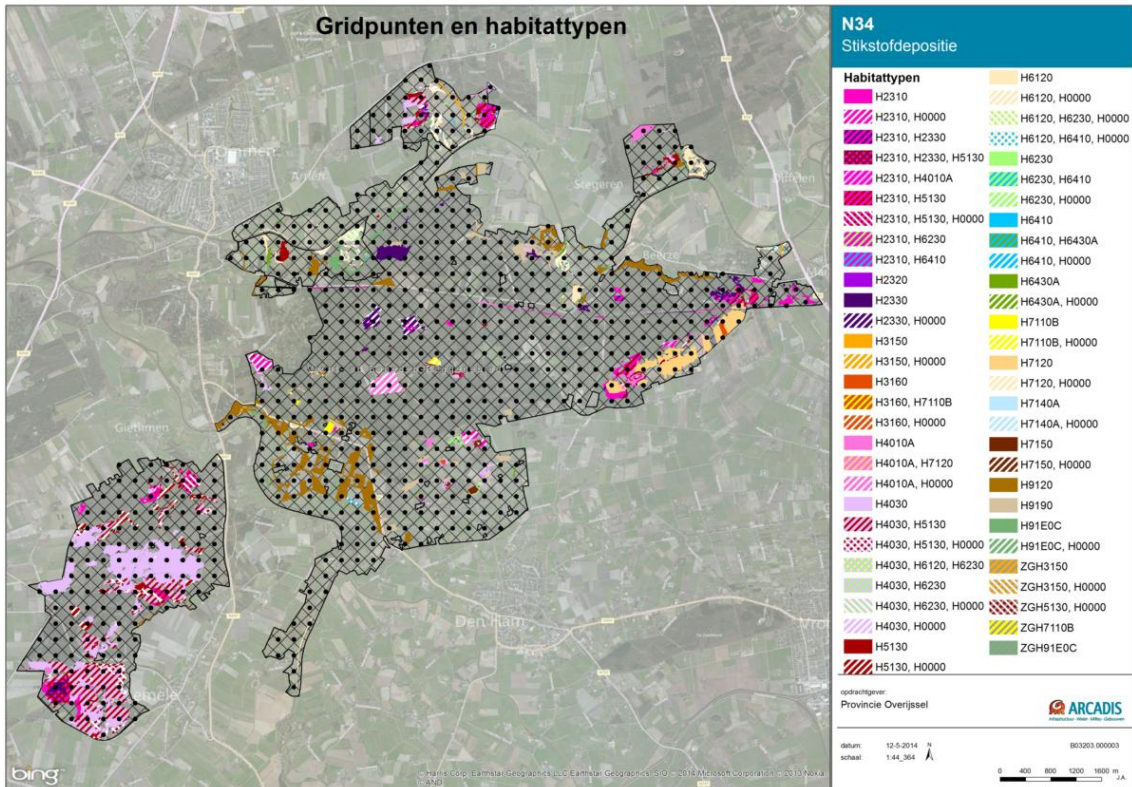
Op basis van het verschil in verkeersintensiteiten per wegvak tussen Plan 2019 en AO 2019 zijn de beschouwde bronnen afgebakend. Alle wegen met een toe- of afname van meer dan 250 motorvoertuigen per etmaal zijn in het onderzoek meegenomen.

In onderstaande afbeelding zijn deze wegen weergegeven.

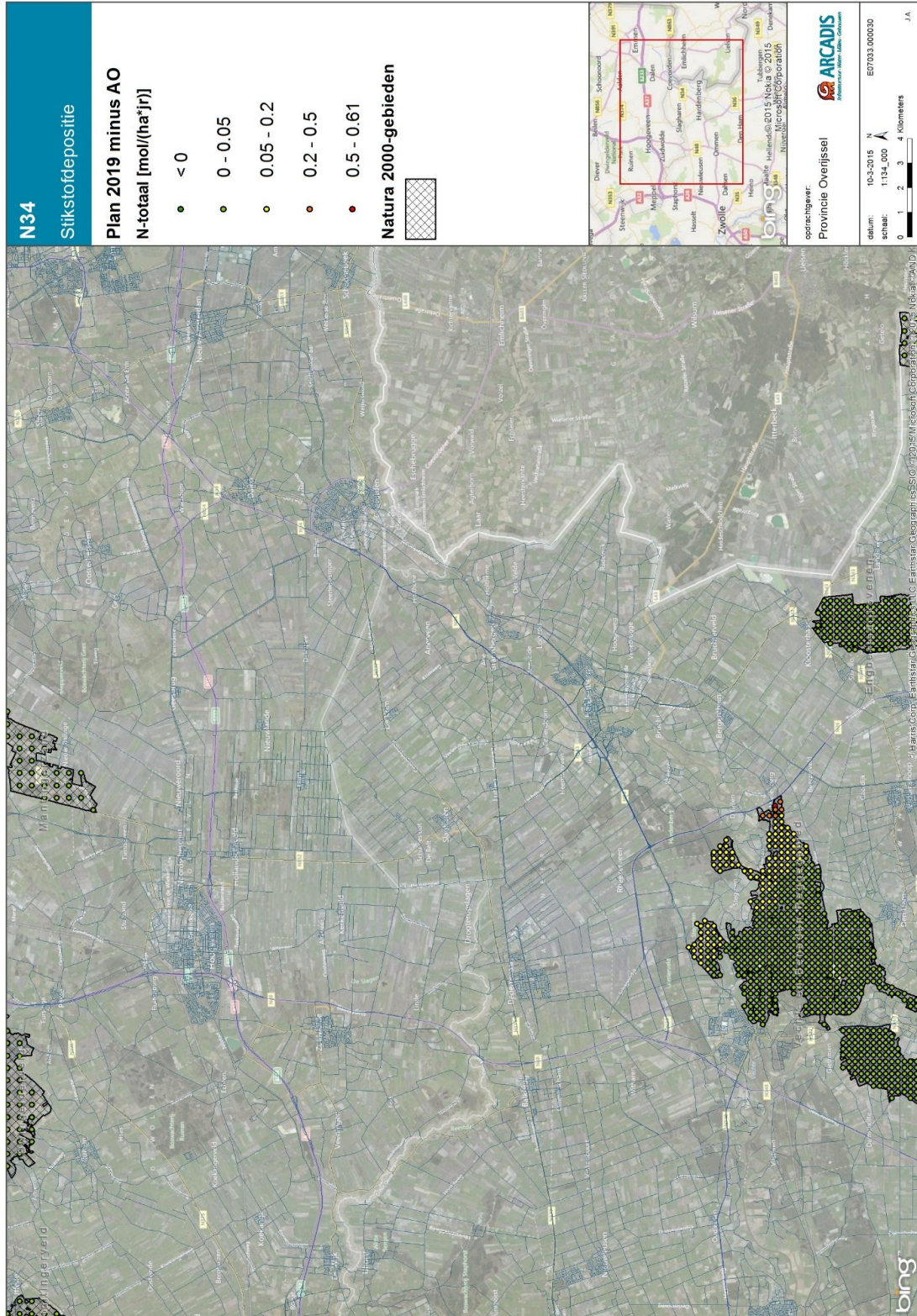
Voor de onderzoeksgebieden is een grid gekozen dat informatie geeft over het hele Natura 2000-gebied. Er is grid gebruikt met vaste afstanden. Echter in de oostpunt van Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied is geschoven om meer gericht informatie te krijgen. Hier was namelijk bij een stikstofdepositiewaarde net gelegen buiten de begrenzing van het aldaar gelegen habitatype, een lichte toename van stikstofdepositie aan de orde. De punten zijn daarom zo gekozen dat in ieder geval een uitspraak voor alle aanwezige habitattypen kan worden gedaan. De punten zijn op de dichtstbijzijnde grens van de dichtstbijzijnde habitattypen gelegd. Het grid dekt het hele Natura 2000-gebied en daarmee ook alle gevoelige habitattypen af. De punten van het grid zijn vervolgens beschouwd als het midden van een vlak en daarmee zijn vlakdekkende uitspraken te doen (zie afbeelding op de volgende pagina). Het model heeft een aantal beperkingen:

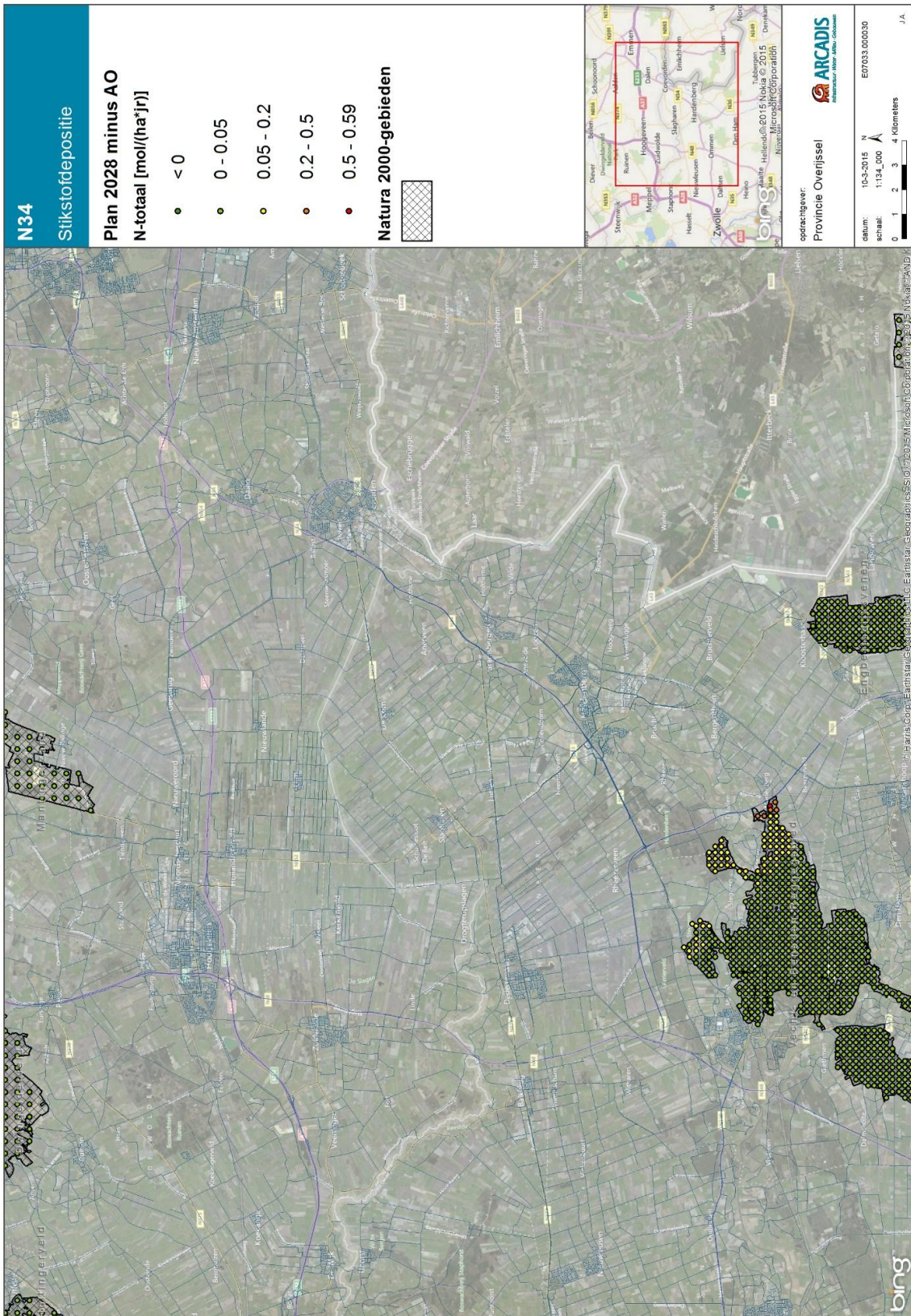
1. de berekeningen worden altijd voor punten gemaakt. Deze punten zijn wel dichter bij elkaar te leggen, maar het blijven puntberekeningen. Daarnaast is het
2. technisch wel mogelijk om punten op de weg te leggen, maar zijn de uitkomsten hiervan te onnauwkeurig om uitspraken te kunnen doen.

Bijlage 5

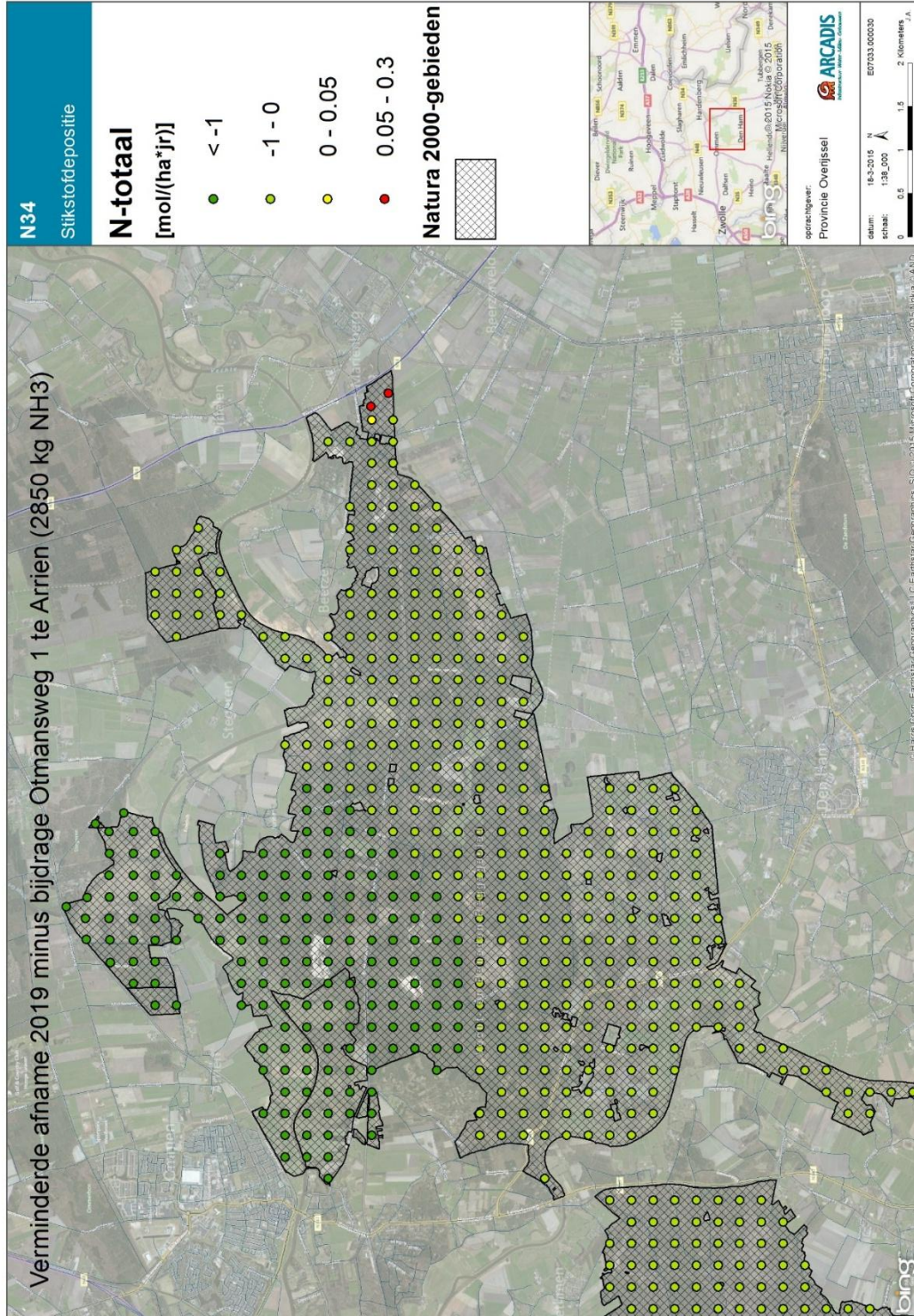
Kaarten verandering stikstofdepositie

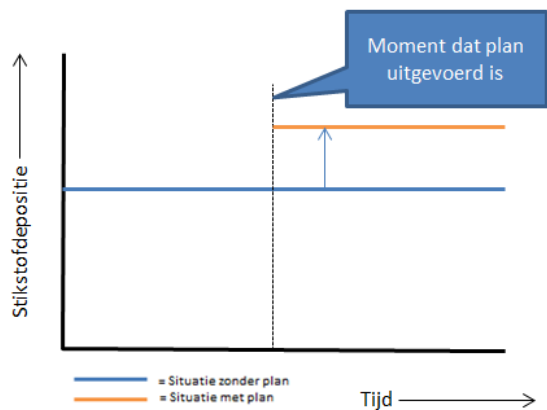
Bijlage 6

Kaart verandering stikstof inclusief saldering

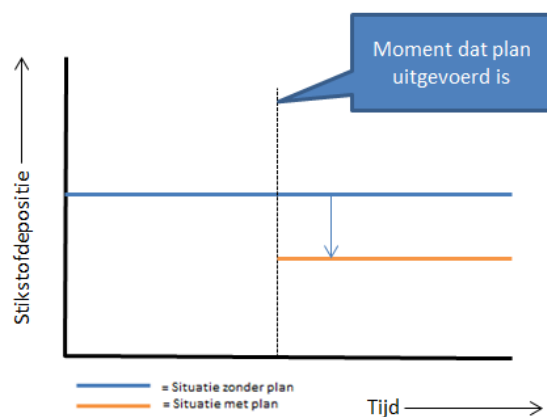
Bijlage 7 Mogelijke scenario's verandering stikstofdepositie

In de volgende teksten zijn verschillende hypothetische situaties met betrekking tot de verandering van stikstof beschreven.

Situatie 1: afname bij gelijkblijvende depositie

Het meest simpel is de situatie waarin een ontwikkeling zorgt voor continu dezelfde depositie van stikstof. Op het moment dat een plan in werking treedt, verandert de stikstofdepositie. In de figuur hiernaast is een visualisatie gemaakt van de ontwikkeling van stikstofdepositie in de tijd. De situatie is gegeven waarin een plan leidt tot een **afname**. Na uitvoering van het plan wordt de stikstofdepositie minder.

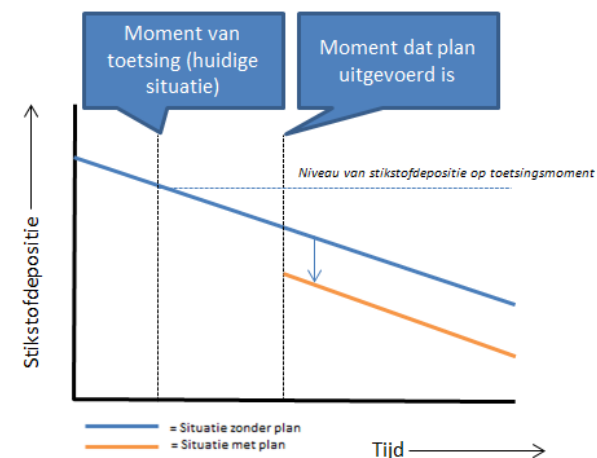

Situatie 2: toename bij gelijkblijvende depositie

In de figuur hiernaast is de situatie geschetst waarin sprake is van een **toename**. Het gaat hier om de gevallen die relatief simpel te toetsen zijn. Hierbij gaat het om situaties waarin voortdurend sprake is van een gelijke emissie. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om installaties die continu draaien en geen nieuwe technieken worden geïmplementeerd. Er is geen autonome ontwikkeling van invloed op de stikstofdepositie.

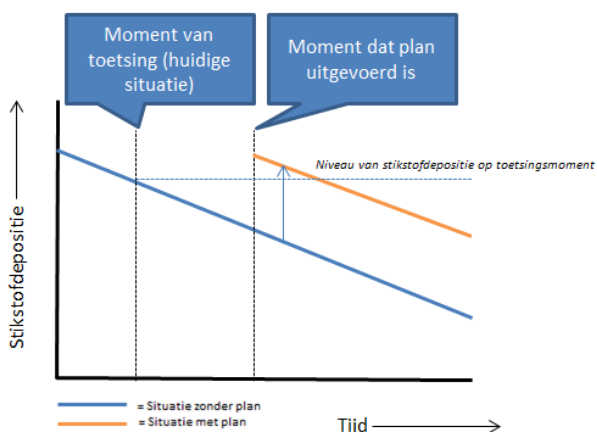
In de voorgaande tekst is een situatie uitgelegd waarin de stikstofdepositie niet veranderd. Dit is voor de toetsing de meest simpele situatie. Bij verkeer geldt de voorgaande situatie echter niet. Door de jaren heen wordt verkeer steeds schoner. Dit heeft te maken met het toepassen van steeds schonere technieken waardoor de stikstofemissies van auto's vermindert. Door de jaren heen worden steeds meer oude auto's vervangen door nieuwe, waardoor het aandeel vervuilende auto's steeds kleiner wordt en het aandeel nieuwe en dus schonere auto's steeds groter. Dit betekent dat er sprake is van een dalende lijn voor de stikstofdepositie. Voor een toetsing in het kader van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 (geldt voor plannen) is het noodzakelijk om een beschouwing te maken van het plan in vergelijking met de huidige situatie. Als het echter lange tijd duurt voordat het plan (volledig) ten uitvoer wordt gebracht, is de stikstofdepositie echter al omlaag gegaan. Anders gezegd: wordt een vergelijking gemaakt met de "huidige situatie" op het moment dat de plannen zijn uitgevoerd dan is er sprake van een afname, die echter niet aan het plan, maar aan de autonome daling moet worden toegeschreven. Vervolgens is het mogelijk dat als gevolg het negatieve effect van het plan wegvalt tegen deze autonome daling. Om te voorkomen dat plannen deze gunstige autonome ontwikkeling opsouperen, is naar aanleiding van de

uitspraak voor de buitenring Parkstad (201011757/1/R1 en 201012728/1/R2) besloten om ook de autonome ontwikkeling te toetsen om dit te ondervangen. De mogelijke situaties zijn hierna gevisualiseerd.

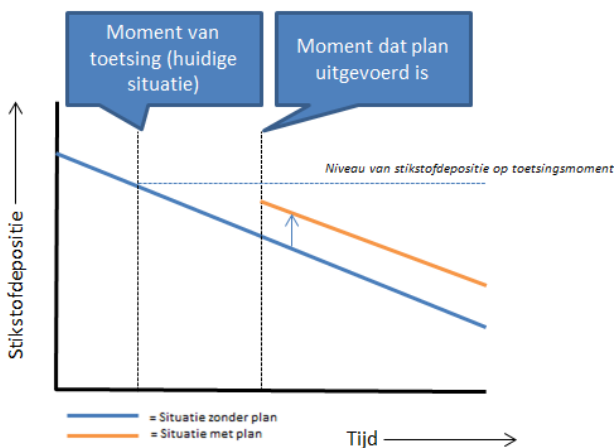
Situatie 3: daling bij autonome daling

In de figuur hiernaast is de situatie geschetst waarin sprake is van een autonome daling van de stikstofdepositie. Op het moment van toetsing ligt de stikstofdepositie hoger dan in de toekomst door de autonome daling. Het is mogelijk dat een plan leidt tot een **daling** van de stikstofdepositie. In dat geval zet de dalende lijn zich op een lager niveau door. Dit is een positief effect, omdat het plan in dat geval bijdraagt aan een verlaging van de stikstofdepositie.

Situatie 4a: toename bij autonome daling

Het is echter ook mogelijk dat een plan leidt tot een **toename** van de stikstofdepositie. Dat is hiernaast te zien. Op het moment dat het plan uitgevoerd wordt, komt deze boven het niveau van de autonome ontwikkeling te liggen, maar ook boven het niveau van de stikstofdepositie op het moment dat de toetsing is uitgevoerd (zogenoemde huidige situatie).

Situatie 4b: verminderde afname

Het is echter denkbaar dat als gevolg van een plan de stikstofdepositie in de toekomst toeneemt, maar niet genoeg om nog boven het niveau van het moment van toetsing (de zogenoemde huidige situatie) te komen. De dalende trend blijft aanwezig, maar op een hoger niveau dan de autonome ontwikkeling. Vandaar dat gesproken wordt van een **verminderde afname** van de depositie van stikstof. Hieruit blijkt ook dat als sec het effect van het plan bekeken moet worden, dat de meest correcte wijze is, om een vergelijking met de autonome ontwikkeling te maken, om daarmee het effect van het steeds schoner wordende verkeer niet mee te nemen.

Bijlage 8

Overzicht documenten vergunningaanvraag

Ten behoeve van extern salderen

- Documenten koopovereenkomst ammoniakemissierechten
- Documenten verzoek intrekken ammoniakrechten
- Documenten intrekingsbesluit ammoniakrechten
- Depositieberekeningen zijn opgenomen in deze Passende Beoordeling
- Documenten milieuvergunning en bijbehorende milieutekeningen (op originele schaal)
- Ammoniakhistorie vergund
- Verklaring feitelijke aanwezigheid salderende bedrijf

Ten behoeve van de effectgerichte maatregelen

- Intentieovereenkomst maatregelen Landschap Overijssel
- Intentieovereenkomst maatregelen fam. Hennink
- Te nemen maatregelen zijn uitgewerkt in deze Passende Beoordeling

Colofon

PASSENDE BEOORDELING N34 WITTE PAAL - DRENTSE GRENS DEELPLAN B

OPDRACHTGEVER:

Provincie Overijssel

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

G. Kos MSC.
ir. D.E. Lagas MSc

GECONTROLEERD DOOR:

ing. B.J.H. Koolstra MSc.

VRIJGEGEVEN DOOR:

Ing. N.A. Meijerrink MSc.

21 augustus 2015

078467722:B

ARCADIS NEDERLAND BV
Mercatorplein 1
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.